

Цийи йисан вилик хъсан савкъат

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

26-декабрдиз, Цийи йисан савкъат яз, Ахцегъа, Самур вацун чапла пата гүннедик райондин пожарный частунин (ПЧ-50) девирдин истемишунрив къур дарамат ачухна, ишлемиш вахкана. Суварин къайдадин шадвилин мярекатда райондин къиле авайбуру, идараиринни карханайрин ва школайрин колективри, гъакл теклифнавай юлдаши иштиракна. Ахцегъа райондин къил Осман Абдулкеримов, РД-дин МЧС-дин министр генерал Нариман Къазимагъамедов, адан заместителар, къунши районрин администрацийрин къилер, багъа мугъманрин десте РДК-дин музъикантри зуурне-далдамдалди къаршила-

ондин Къварчагъарин хуърени ачухда. Хиве кван, жуъреба-журе себебици Ахцегъарин ПЧ-50 са къадар геж арадал атана. Къилindi, квезд хиве къур кар чалай къилиз акъудиз алакъна. Ишлемиш саъвал гурай, анжак цаяр къунар тахъурай. Бедбаҳтилерин вилик пад къадай серенжемар къабулна къланда. Душуъшдикай менфят къачуналди, заз Ахцегъа муниципалитетдин къил Осман Магъмудович чухсагъул лугуз къланза. Шаксуз, адан алахъунара пара хъана ва ичлини ада чаз вацун патав, гегъенш, къулагъ чкадал хъяна. Гъуърметлу юлдашар, квезд РФ-дин къутармишдай-бурун пешекар сувар (ам 27-декабрдиз, къейдзава) ва алуъзвав Цийи йис мубаракрай! Чандин саъвал, къвалера саламатвал, гъуърмет, берекат хъурай!

мишна. Гъевескар артистри ва Алла Жалиловадин тъварунихъ галай искуствийрин школадин хореографиядин дестеди мярекатдин иштиракчийрин гъульуплар шадарна.

- Къе Ахцегъа пожарный типовой часть ахъяюн – им эхиримжи йисара тахъай хътин ва тебрикуниз лайхилу лишанлу вакъия я, - лагъана мярекат ачухай “Ахцегъа район” МР-дин къил Осман Абдулкеримова. – Сифте нубатда, вичин заместителарни галаз атана, пожарный часть ачухзай Нариман Къазимагъамедоваз, чи шадвал пайзайв Рутул, Докъузпара ва Сулейман-Стальский районрин къилер тир Ибрагим Ибрагимоваз, Абдурагим Алискероваз ва Нариман Абдулмуталибоваз жуван, райадминистрациядин ва депутатрин собранидин патай чухсагъул! Чин везифайрив жавабдарвиледи егчуналди, эцигунрин къвалихар вахтунда ва ерилудаказ бегъемарай устларни парасагърай! Къуне чаз Цийи йисан лап хъсан савкъат багъышна. Частунин къунье дараматда къутармишдайбурун дестедиз чак хъвана. Къуй Ахцегъа, гъакл къунши районрани цаяр къунар тахъурай, и часть герек текъведайвал! Нагъар гъяхътина душуъш хъайтила, иннамиш я хъи, чи пожарныи чеб халис пешекарри, къегъалри хъиз тухуда. Абуруз ина вири патарихъял лап хъсан шартлар тешкилнава... - тебрикдин гафарилай къулухъада, райадминистрациядин патай пишкеш яз, пожарный частунин коллективдиз рангунин еке телевизор гана.

Микрофондихъ РД-дин МЧС-дин министр, генерал-майор Нариман Къазимагъамедов гала: - Гъуърметлу ахцегъвияр, мугъманар! Ахцегъарин 50 лагъай ПЧ-ни кваз эхиримжи йисара чна Дагъустанда вижевай 35 пожарный часть эцигна, кардик кутунва. Къведай йисуз пожарный частунин гъа ихътин гъузел дарамат чна Сулейман-Стальский рай-

Шадвилин мярекатдин мирзевалзайди тир райондин культурадин управленидин къулугъчи, шаир Сулейман Сулейманова нубатдин гаф Сулейман-Стальский райондин къил Нариман Шамсединович гана.

- Разивиледи къейдин, эхиримжи йисара Ахцегъа райондин мярекатра чна мукъваль-мукъваль иштиракзава. И мукъвара са совещанидал РД-дин Къил Владимир Васильева лагъайвал, чаз агал-къунар, гъалибвилер герек я. Къе гъакъикъатдани, гъахътина шадвалдай югъ я. За Сулейман-Стальский районэгълийрин патай квезд ихътин часть ачухун риклин сидкыдай мубаракзава! Ахцегъа девирдин истемишунрив жаваб гузвай ихътин часть хъунин себекар ватанперес, генерал Нариман Магъмудович я. Къуй Дагъустанда ихътин частар пары хъурай, бедбаҳтилер, цаяр къунин душуъшар ерли тахъурай!

Рахунрин арада ва гъульупнай Ахцегъа РД-дин гъевескар артистри (Тайра Муспайвади, Исмаил Ризаханова, Зульфия Велиевади, Фикрет Баширова, Мадрид Бигеева ва масабуру) чин маниралдини къуллерларди къватл хъванайбурун гъульуплар шадарна.

Ингье, РФ-дин Гимндин гурлу ван акъатна. Ахцегъа ПЧ-нин къиле Дустов Ариф авай пожарный асерринг къурулуш низамда акъвазнава. РФ-дин, РД-дин ва МЧС-дин пайдахар хажна. Нариман Къазимагъамедова, адан заместитель, Жарулллагъ Моллаева, Ахцегъа райондин къил Осман Абдулкеримована ва къунши районрин къилери пожарный часть ачухунин лишанлу лент atlyzva...

Мярекат мугъманар Ахцегъа ПЧ-нин къулурлущдихъ, ина яратмишнавай къулай шартларихъ галаз таниш хъуналди ва мумкин тир чуру душуъшара пожарный бригадайри чи тухудай къвалихар къулурналди давам хъана.

Къвалерин месэла гъялиз алақъна

Цийи йисан вилик квай йикъара РД-дин эцигунрин ва ЖКХ-дин министерства Азербайжандин Храх-Уба ва Уръян-Уба хъурерай Дагъустандиз къуч хъанвай пуд хизандив къвалерин сертификатар вахкуниз талукъ шад мярекат къиле фена.

Агъалийрив яшайишдин къвалер къачудай ихтияр гуззвай шаъбадатнамаяр вахкудайла, Дагъустандин эцигунрин ва ЖКХ-дин министр Малик Баглиева къейд авурвал, и месэла 2011-йисалай республикадин къиле авай ксарин гъузчивилик квай. Гила РД-дин Къил Владимир Васильеван чалишшишвилерин нети-

вой агъалийрин сиягъдик 138 хизан (377 кас) квайди къейдна.

Чин нубатдай яз, къвалерин шаъбадатнамаяр ганвай ксари къвалериз талукъ месэла са куърь вахтунда гъялунай чухсагъул лагъана.

- Шад жедай кар я, чахъ гила гъамишалугъ къвал ва хъсандаказ къвалихадай, аялар чехи ийидай мумкинвал хъанва. Чна и кардай улькведин ва республикадин къиле авай ксариз саърай лугъузва.

Арадал гъанвай къайдадин бинедаллаз, сертификат ганвай агъалиди къвал вичи хъязава ва маса гуниз талукъ (договор купли-про-

жада и месэладал къукл гъиз - къвалер къачудай таъватар жагъуриз алакъна.

2018-йисуз РД-дин Къил и месэладик къаришмиш хъайила, пулдин таъватар жагъуриз алакъна. 14-февралдиз РД-дин Гъукоматдини РФ-дин Минкавказдин арада “2025-йисалай СКФО вилик тухун” программадин сергъятра аваз и хуверерин агъалийрив федеральный бюджетдай субсидияр гун къалурнавай икърар кутунна.

- Къун хайи Ватандиз хтанва. Квезд чирхъухъ, и сертификатар вахкунилай гъейри, Дагъустандин эцигунрин ва ЖКХ-дин министерство квезд къвалер маса къачуз къумекизни, лазим меслятар гузни гъазур я, - лагъана Малик Баглиева.

Мярекатдал гъаклни Храх-Уба ва Уръян – Уба хъурерай тир ва чпиз Дагъустанда къвалюгъ кутун патал гъукоматдин къумек герекз-

дажи) ва я тайин пай къвевзай эцигунра иштиракунин икърар кутунзава. Къвалер маса къачун патал сертификатдин (пулунин) къядар хизандава авай ксарин къадардилай аслуя. РД-дин эцигунрин ва ЖКХ-дин министерстводин делилгларди, и месэла гъялун патал федеральный бюджетдай 200 миллион манатдилай виниз ва республикадин бюджетдайни 10,5 миллион манат чара авунва. 2018-йисан июндина ваца 20 хизандив сертификатар вахканай.

Рикъл хин: 1991-йисуз СССР ҷклидадай къулухъ Дагъустандинни Азербайжандин административный сергъятар государствовинбуруз элкъвена. Храх-Уба ва Уръян – Уба хъурер вири патарихъай Азербайжандин мулкарин юкъва гъялунин вахтар 2004-йисуз акъалтгай.

Вад мектебдиз улакъар гана

Мектебра къелзавай аялар санай масаниз тухун патал Сулейман-Стальский райондин умуми образованидин са жерге идараириз къульбонурун эвзеда цийи автобусар ганва.

Автотранспортдин таъватар федеральный бюджетдин гъисабдай умумурдиз къучурумизавай программадин сергъятра аваз къачунва, адан бинеда 10 йисалай артух вахтунда ишлемишнавай автотранспортдин таъватар цийибурулди эвзен ава.

Россиядин Федерациядин Гъукоматдин 2018-йисан 8-августдиз къабулай къаарардал асаслу яз, Россиядин вири регионара школайрин автобусрин парк 2020-йисан 30-июндалди цийи хъувун лазим я.

Идалай вилик чна программадин сергъятра аваз Дагъустандин мектебар патал 70 автобус чара авунвайдакай хабар ганай. Амма Россиядин просвещенидин министерводи, республикадин игътияжар аннамишна, мад 70 автобус маса къачун патал алава таъватар чара авунин гъакъиндай къаар къабулна.

Цийи автобусар пайдайла, амал ийизвай асул шартл школайра къелзавай аялар яшамиш жезвай хуверер абуру чирвилер къачузвай мектебривай яргъа хъун я.

И мукувала транспортдин цийи таъватар Даркүш-Къазмайрин, Курхурун 1-нумардин, Сардархурун, Уллугъетягърин ва Шихидхурун школайриг агаъни. Ихтилат 22 пассажир патал чакяр авай “ПАЗ” маркадин 2 ва 11 аял гъакъдай “Газель” маркадин 3 автобусдик физва.

Транспортдин таъватар гъар жуъре хуверерай тир аялар тарсариз ва тарсарилай алава мярекатриз маҳсус рекъерай гъун патал ишлемишун фикирда къунва. Аялрин хатасузвал патал и автобусар маҳсус жуъреда тадаракламишнава, гъа жергедай яз ина ГЛО-

НАСС система кардик ква, ацуқъдай чкайр вири хатасузвилин чуларапди, лишанрапди таъмин я.

Цийи автобусрин еридиз райондин къил Нариман Абдулмуталибов ва РД-дин Халкъдин Собранидин депутат Гъамидуллаев Мегъамедов райадминистрациядин са жерге маса къулугъчиряни галаз килигна. Райондин къили къейд авурвал, цийи ва къулай автобусар образование вилиди тухун патал лазим технический тадаракрин арада алава лап хъсан таъватар я.

“Дагъустандин Къил Владимир Васильеван теклифдалди чи райондин мектебрив къе къулай 5 автобус агаъни. Ида республикадин руководстводи чи аялривай – абур райондин центрада яшамиш жезвани, тахъайта, яргъал хуверерай яни, гъадалай аслу тушиз, - ерилу образование къачуз хъун патал вири крар ийизвайди къалурзава. Им неинки рикъиз хуш вакъия я, гъакл чи аялрин саъламвилин ва хушбахтилини патахъайнин къайгъу чуగун я. Им чи халкъдин гъалибвилерик сад я лагъайта жеда”, - къейдна ада.

“Школа патал автобусрин важиблувал екеди я. Инал чун аялар мектебдив агаъни, хатасузвилерикай, экскурсиюриз, районда къиле физвай мярекатриз, олимпиадайриз, акъянуриз тухунайва са жерге маса къулайвилерикай рахазава. Нетижада аялрив ерилу образованидикай менфят къачудай мумкинвал жеда, абурун къанажагъ гегъеншарда. Чун умудлу я, и автобусара аваз агаъвардай аялрикай гележегдин алимар, хуверун майишатдин, культурадин пешекарар, ватанпересар хкатда”, - лагъана Гъамидуллаев Мегъамедов.

Ада райондин вад мектебдин месэляр гъялунай РД-дин Къилиз чухсагъул лагъана.

Ш.Шагъазов: “Чун ківенківе жергейра хъана...”

Нариман ИБРАГИМОВ

Умурди вахтунихъ галаз анжак ви-лиқди гъерекатзава. Беденда къуват амай къван. Рикле, дамарра ивиди гъере-катзамай къван. Ківачера звер амай къван. Зегъметдин гзаф уламрай экъечінавай, бегъерлу тежриба ківатнавай, къени, обществодиз хийир-лу крарин иесияр хъанвай инсанар аль-алтзавай несилдиз хъсан чешне я. Мил-ли газета ахътиң касаркай датланы мақъ-алаяр, зарисовкайяр, очеркар, сұғыбетар гузва. И нұмрада вичин баркаллу умур-дикай, районар, республика патал چұгур зегъметдикай, гзаф къадар вакъиайрын ацанвай девирдикай муаллим, комсо-молдин, партиядин, къенепатан крарин органрин работникъайи хъартасви Шагъ-азов Шихкерим Азимовича сұғыбетзва.

- Зи ери-бине Хъартасрин хүр я, - ихти-латдив эгечіна Шихкерим Шагъазов. - Зи дах Азим партиядин органрин работник тир. Адал Кылбепатан Дағыстанда ва меркез-да жавабдар къуллугъарни ихтибарна. Гъя и кар себеб яз за муквал-муквали школа-ярни дегишарна. За Хъартасрин, Мегъарам-духурун, Къасумхурун школайра келна.

Къенин несилді вуч лагъйтани, со-ветрин школада ақалтзавай несилдиз хъсан чирвилер, тербия гузтай, жаванар жанлу, баркаллу, менфятул умур тухуз гъазурзай. Аялар шад гъалара октябрят-виліз, пионервиліз, комсомолдиз къабул-зай. Зун 1961-йисан 20-январдиз ком-сомолдиз къабулнай. А چавуз ВЛКСМ-дин Мегъарамдухурун райкомдин 1-секре-тарвиле Фахрудин Нисрединова къалахзай. Къе ам гзафбураз чизвай тежрибалу муаллим я.

Къасумхурун школада за 9-11-клас-са көлүн давамарна. Ина зун классдин комсогвиле хъяни. Классдин руководи-тель Лавхаев Лавха Керимович тир. Ада заз комсомолрин собирение тухайдал, протоколар къидайдал чирна. Гъар соби-нида вичини иштиракдай. Ам халис му-аллим тир. Ада чун гележегда герек къве-дай, амма гъеле малум тушир меслай-рин, крарин гъавурда тунай. Мисал яз, къале, куьчеда, школада, общественный чайра тухайдал, чехибурун патай къе-ни гаф, тариф къазанышдайдал. Гилан несилпив гекъигайла, хъсандин къелун-рилай гъейри, чун общественный краал ашкъиламиш хъанвайбурни тир. Чна май-ишатризи күмекар гудай, спортдинайни къерх жедачир, художественный само-деятельностдани иштиракдай, тежрибадин участокрани къалахдай. Школада тракториствилин курсарин кардик квай.

Дағыстандин госуниверситетдин фи-лологияндик факультетдик (урус چалан от-деление) экечайла, зун курсунин комсогвиле хъяна. Гъа и вахтунда вуздин 4-нум-радин общежитие эцигздавай. Кіелнүрикай азад вахтунда чна, комсомолри, устарриз хейлин күмекар ганай, флялевалнай. Студентар и кардал ашкъиламишнай дека-натди заз сағърай лагъанай.

Урус چаланни литературадин муал-лимдин кеспи къачур зи зегъметдин рехъ Даркүш-Къазмайрин 8 йисан школадилай гатлунана. 1970-йисан сифте кылер тир. Школадин са бази классар къилдин касарин къалера амай. Зани гъаҳтиң классда аял-риз тарсар ганай.

1973-йисан майдин эхирар тир. Муал-лимарни, аяларни каникуларын гъазур жез-вай. ВЛКСМ-дин Мегъарамдухурун райкомдин 1-секретарь Зара Альмадовна Латифова тир. Зал адай райондидин атунин хабар агадына. Гъелбетда, зун тажуб хъана. Даркүш-Къазмайр Сулейман-Стальский райондик ақатзава, Мегъарамдухурун рай-ондин комсомолрин башчидиз яраб завай вуч кланзатла? Ихтиң суал жува-жува-ганаттани, зун фена. Зара Альмадовнадин теклиф түч гүзлемиш тавурди тир.

“Райкомдин 2-секретарь маса ківалахал хъфенва, - лагъана ада. - Чаз комсомолдин ківалахдин гъавурда авай, жегъилрихъ галаз чи партияди, гъукуматди истемишзай ківалах тухудай кас перекзана. Табдач, къул-лугъ кланзай са шумуд кас ава, амма абур гъа чеб алай чайрал къуллугъарал хъсанзана. Ви гъакынди чна хабарарни къуна, партиядин райкомдин векилрихъ галазни меслятнана. Күрелди, чаз вун иниз ківалахал хтана кланзана...”

Гъа икі, иондин ваңран комсомолрин конференцияд зун райкомдин 2-секретар-виле хъяни. Пакад юкъуз зун Приморсқа да авай пионерри ял ядай лагерь аялар къабу-луниз гъык гъазур хъанватла чиран патал рекье тун. Гъа инлай зи муаллимии, гъикъван лагъайтани, секин умур ақалтана. Районда 13 совхоз, консервияр-дай, чехирадай, чиргъ гъазурдай заводар, лесничество, автобаза, жуъреба-жүре це-хар авай. Вирина комсомолдин сифтергъан организацияр кардик квай. Абурад школай-ринбурни эхлягъин. Санлай къачурла, яхцұрдалай виниз тир. Абурад кыл چұгун, комсомолдин ківалах тешкилунал гүзчи-вал авун, күмек гун, майшатра, карханайра жегъипринни комсомолрин, школайра ученикрин производственный бригада, коллективин арада соцсоревнование теш-килун, хърерин, райондин художественный самодеятельностдин коллективра ківалах тухун, районрин, республикадин слетра, комсомолрин мярекатра иштиракун... Вези-фаяр гзаф тир, чун абур хъсандин тамама-риз чалишиш жезвай.

Гъа и چавуз Зара Альмадовна партиядин къилин школадиз (ВПШ) көлиз ракъурна ва зун райкомдин 1-секретарвиле хъяна. Гъелбетда, хивез еке пар аватна. Жавабарвал екеди тир. 27 йиса авай жегъил итим, Чехи райондин жегъипринни комсомолрин башчи. Истемишунар - екебур. Ківалахарни - күттэй тежедайбур. Райондин реғберарни, зегъ-метчиярни, комсомоларни государстводин планар артухни алаz тамамарунин женинек экечінавай. Производстводин гъар са хиле зегъметдин къенківейри чешне къалурзай. Комсомоларни къулух ақвазнавачир, ВЛКСМ-дин райкомдиз гъар са хүре, майшатда, карханада ківалах вилек тухудай күмекчиярни авай. Къагъриманов Алибек (“Правда” совхоз), Исаев Альбек (“Мирный”), Алиев Нурмегамед (“Ленинский”), Балабегов Муратдин (“Свердловский”), Гасаналиев Малик (“Фрунзенский”), Алимерданова Хатун (“Дружба”), Аслалиев Усман (“Комсомольский”), Улуханов Абдулмекид (чиргъ гъазурдай завод)...

Ківалахзай чайра жегъилар, комсомолар гъакысагъ, зарбачи зегъметдал желб авун патал чна датланы жуъреба-жүре мя-рекатар тешкилдай. Вичин кеспидив, вези-файрив мұкууфидви эгечізай, юлдашриз чешне къалурзай касар ашкъиламишзай. Районда тарифдиз лайхұл зегъметчи жегъилар құдради авай.

Сифте нубатда заз “Правда” совхоздин трактористка Алимагъамедова Светланадин тівар къяз кланзана. Эхъ, эхъ, трактористка. Ада цанни цазвай, майшатдин жуъреба-жүре парарни дашмишзай, бязи вахтара комбайндин штурвалдихъни ацуқъзай. Светланади Махачкалада кыле фейи производстводин къенківейти тир жегъилприн ва комсомолприн слетда иштиракнай ва ам ана вичин краикий раханай. Гыч садани гүзлемеш тавар кар хъана: партиядин Дағыстандин обкомдин 1-секретарь Мегъамед-Салам Умаханов, кап яль-из-ягъиз, къарагъына. Чехи залда авайбүрни вири къарагъына, абуру яргъалди чи рушаз капар яны. Дағыстанда, белки, ам авай са трак-тористка тир жеди.

“Ленинский” совхоздин жегъилпринни комсомолприн багъманчивилин бригададир, сифтергъан комсомол организациядін секретарь Къагъиров Къурбанмегъамед СССР-дин Верховный Советдин депутатвиле, “Муктадирский” совхоздин жегъиль доярка, къенківеки Чубанова Айшат ДАССР-дин Верховный Советдин депутатвиле хъяни. “Дружба” совхоздин комсомол организациядін секретарь Алимерданова Хатун майшатда ківалах хъсандин тешкилунай Польшадиз ял ягъиз рекье тунай.

“Самурский” совхоздин къенківеки механи-затор, ВЛКСМ-дин райкомдин пленумдин член Исаев Малибек Москвада ВЛКСМ-дин XVII съездда делегат ял иштиракнай. Кулларин автобазадин комсомол организациядін секретарь Османов Мусинакай гүгъульнай и карханадин директор, комсомолдин райкомдин 1-секретарь Мурадалиев Габибулағай “Мирный” совхоздин директор хъяни. Эхъ, комсомолди вичин жергейра гележег патал гъукымдин, партиядин органра, майшатра ківалахад хъсан пешека-рар, руководителар гъазурзай.

Гъакысагъ зегъметдай, производстводин агалкъунрай гъар йисуз премийралди, къимет-

ри ахъайзавачир. Райондин кинофикация-дин директорди багъна ақъуда хъи, бес аялри креслюя, столар хазва, зал чирки-нарзана. Ківата за аялар клубдиз, абурухъ галаз рикливай рахана, гадайри чеб низам-лудаказ тухудайди хиве къуна. Нетижада аялриз юкъуз кинояр къалуриз гатлунна. Райондин жегъилри гзаф квадар слетра, фестивалра иштиракна. Чинани республика-дай, улквейд жегъиль делегацияр къабул-на. Рикле алама, Ленинграддин госунивер-ситетдин этнографиядин факультетдин студен-тар атанай, ВЛКСМ-дин ЦК-дин таблиг-атдин ва пропагандадин отделдин заведую-щий ва “Вокруг света” журналдин кор-респондент галаз. Чиниз, Советский ху-рузь, къецепатан улквейрайни делегаци-яр атайди я. Чна абур Самурдин тамуз, При-морскдин пионеррин лагердиз, хувериз тухвана, лезги халъкдин къадим культура-диз хас шейэр, яшайшда ишлемишзай алатар, устаррин имаратар, безекар, гамар, парталар, къульдер къалурна. Абур гъейран хана амуқынай.

Къайгъурара тара тир. ВЛКСМ-дин райком-да водитель, уборщицан кваз авайди анжак 8 кас тиртлани, чун хиве авай везифаяр вах-тунда ва хъсандин къилиз ақъуда алахъза-вай. Районда тешкилзай, тухузай гъыхъ-тин мярекат хъайттани, адак комсомолприни чин пай кутазвай. Комсомол, дүгъриданни, партиядин гъевеслу, дирибаш күмекчи тир. Комсомолда ківалахай йисара чехи юлда-ривай за умурдин, тежрибадин, тешкиллу-вилин халис тарсар къачуна.

1978-йисуз райондин гъакимри заз ком-сомолда ківалахайди бес я лагъана ва зун КПСС-дин райкомдин инструкторвилин къуллугъадал хутахна. Гүгъульнай за рай-исполкомдин председателдин заместител-вилин, “Магарамкентский” совхоздин парт-комдин секретардин везифаяр кыле тух-

Республикадин комсомолдин конференцияда иштиракай Мегъарамдухурун райондин комсомолар

лу пишкешралди, гъуреметдин грамотайралди, гъалибилин знакралди къейдзай жегъ-илар құдради жедай. Гъа и йисара (1975-1982-й.) Мегъарамдухурун район галаз-галаз КПСС-дин ЦК-дин, СССР-дин Министррин Со-ветдин, ВЦСПС-дин ва ВЛКСМ-дин ЦК-дин гъильяй-гъилиз къведай Яру пайдахдиз лай-ихлу хъанай. Къенківеки майшатрин зегъмет-чийрив къаузайзай мажибидин гъар са манатдин къилиз са манат премияни агадайди я.

Производстводин месэлайриз хъиз, куль-турадиз, образованидиз, искусствоизни фи-кир гузтай. Спортын рикелай алудавазачир. Чи волейболистри са шумуд сеферда Совет-рин Союздин Игит Эсед Саликован призар патал Кирда кыле фейи турнирра иштирак-най. Къурагъын гадаяр, рушар устадвилил виният тир, амма чинани приздин чаяр къунай.

Айвалал лагъайтла, хувера жаванриз, же-гъилриз азад вахт менфялтудаказ ақъудай мумкинвилер авачир. Райондин центр яз, Мегъарамдухурун клубда аяприз кинояр къа-лурзайзай. Иифен сеансиз абур диде-бубай-

вана. 1983-йисуз зи умуръ, хабарни ава-чиз, милициядин органрихъ галаз алакъа-лу хъана. Саки къад йисуз за сифтедай Сулейман-Стальский, ахпа Мегъарамдуху-рун РОВД-дин начальникрин заместител-виле къуллугъына. Чайрал къайдаяр ху-нин, тахсиркарвилерин вилик пад къунин месэлайриз гзаф фикир гана.

За умурдин юлдаш, педагог Фарида-дихъ галаз күдед велед къавалет ақылдана, абуруз дүзгүйн тербия гана. Узязгъивел-ди лугуз жеда, зун жуван умуръдилай рази я. Гыкъл лагъайтла, чун къенківеке жер-гейра хъана, чна общество, халък, респуб-лика, район патал намуслудаказ зегъмет-чигуна. Къе за веледрин, къуд хтулдин, вад птулдин юкъва ял язава.

Къенин мумкинвилай менфялт къачу-на, заз вири ватанэгълийриз алукъанавай Цийи йис мубаракиз кланзана. Гъар са ва-тандашдихъ мягъекем сағъламвал, умуръда, ківалахда, къелкъунра агалкъунар хъун зи мурад я.

Хийир ЭМИРОВ

Гэр сеферда Цийи йис алукъдайла, инсанри ам гъихтиндига жедатла лугъуз фикрэвээ. Мурадар тлалабзава Аллагыдивай. Ийдай, гъиле къадай крат тайнарава. Цийи йисак са гъихтин ятгани умудар кутазва. Твар-ван авай астрологини, аяндарини йис гъихтиндига жедатла, гъадай чин фикрэвээ.

Астролог Павел Глобадин гафаралди, 2018-йисан сентябрдиз “чулув” ва “лацу” Вацран арада битмиш хъайи аксивилин гъалар 2020-йисан эхирдэлдээ давам жеда. И мақъамда дүньяда садани гүзлемеш тийизвай хътин дегишвилер къиле фида. Россияда девлетгүйринни кесибрин арада мадни гзаф тафаватгувал, фарьк гъатда. 2019-йисан къвед лагъай паюна пенсиядиз фидай вахт газаруних, налогрин къадарар артухаруних, яшишдин программаар тиммиларуних галаз алакъалу яз халкъдин арада наразибур, гъатта гъукумдиз аксибурни гзаф жеда.

Ваклан йис. Яраб ам гъихтиндига жедатла?

Глобади къетгендиз фикр гузтай са кар мад ава – 2019-йисан 6-январдиз Варз күн. Ида сиасатда аквадай хътин дегишвилер твадай са бязи къал-макъалрал, къизгын-вилерал гъун мумкин я. Адан гафаралди, са бязи къуватрин мурадчи Президент къулгүйдилай алатун ятгани, Владимир Путин государстведин къиле амульда.

Россиядиз акси яз малумарнавай санкционир тиммил жеда. Са раҳунни алач, абуру улкведен экономика вилики физи къец гузва. Гъа са вахтунда гъа санкционири 2019-йисузун улкведен халкъдин майшатдин хейлин хилер, экономика пайгардик күхтүнүз күмекда. Импортдин гзаф товарар чекдинбүралду эвзэда. Абур, еридал гъалтайланы, импортныйбүрүлэвийн жеда. Аяндарди гъисабзавайвал, Россиядин манатдин мягъкемвал, дурумлувал агъуз аватдачтани, улкведенх анжак экономикадин кризисдин гъаларай таммивиледи экъечдай мумкинвал анжак къяд йисалай жеда.

Гзафбүрүз чизвай астролог Тамара Глобадин гафаралди, Ваклан йисуз Россиядин гзаф къадар политикаар чин гъакын-къи къамат къалурунуз мажбурда. Хъультүүз общестьода девлетгүйрин вакесибрин арада акси гъерекатар къиле фида ва абуру зур йисуз къван давам жеда. 2019-2024 йисара улкве хейлин чөтүнвилери гүзлемишава, гъавиляй агъалийриз пара къадар сабурлувал ва секинвал гөрек къведа.

Тамара Глобади гъисабзавайвал, 2019-йисан гатуз улкведа тамари цаяр къунхъ, тлебиатдин ресурсар худурунх галаз алакъалу яз экологиядин муракаб гъалар арадал къведа. Зулуз международный майданда къиле тухудай кратик гъерекат акатда. Россиядин СЧА-дин арада акси акъвазунар давам жедатлани, ара-би абуру сада-садах галаз меслятивин, санал къвалахунин алакъаярни тайнарада. Астрологдиз аквазтайвал, Ваклан йиса гележеда арадал къведай зурба дегишвилерин бинеяр кутада.

Астролог Светлана Драганан фикрдэлди, Россия патал иллаки хъультүүн вахт чөтиндига, муракабди жеда. Сатурн Юпитердига галаз сад жезвай чавуз руьгъдин ивириин къиметгувал ужуз жедай кризис къиле фида. Ихтигин чөтүнвилери улкве экъечдай ва ам диндин, руьгъдин жигъетдай цийи дережадиз хажж жеда.

Аяндарди лугъузтайвал, йисан сифте къилея банкарин къурулуш пайгардик хжада, мумкин я, манатни къуватдай аватун. Ида агъалийрин патай наразивилер, аксивилер арадал гъида. Къечепатан улквейри малумарнавай къеви санкционир Россия абурувай мадни яргъа ийда. Зулухъди хъиз гъалар са жууре-

да пайгардик ахкатда. Ида улкведа къакъан технологийирин хилер вилек фини күмекда.

Гъа са вахтунда С. Драгана гъисабзайвал, Россиядин къенепата нарази къатарин къадар артух жеда. Ида килигна гъуматди къеви серенжемар къабулун мумкин я. Мадни къейдзэвайвал, декабрь вири дүньяя патал чөтиндига, кризисар галайди жеда. Тлебиатдин ва техногенный мусибатарни арадал атун мумкин я. Россия и журе-дин вакъайтывай яргъа жеда, амма дүньядин майданда къиле фидай дегишвилерийн адавайни къил къакъудиз жедач.

Алатай вахтарин аяндарини къилел къведай кратик чин фикрэвээ тунва. ИК, Франциядин машъур астролог Нострадамуса лагъайвал, 2019-йисан къалабулухдин вакъайтрайдээ “девлетгүдли” жедалда. США-динни Россиядин ва Китайдин арада авай гъалар къизгын жезвай. Жагъакыдай патан Европади Россия чапхунчийрин жергедиз акуднава. Нострадамусан текстериз баянбар ганвайбуру гъисабзавайвал, 2019-йисуз, США ва Европа себеб яз, дя-

веден гъерекатар арадал къведа. Абуру Европа авайдалай усаларда.

Аяндарди лагъанвайвал, террористрин, экстремистрин дестейри мадни къил хажжа. Чка-чкада абуру гзаф къадар төрктар ийда.

Ада хабар гузтайвал, “информациядин дяве” мадни къуватда гъатда ва адан майданарни гөгөнш жеда. Гаф гагурдилайни хжи жедалда. Дүньяяда ва иллаки Европада къиле фидай дегишвилер себеб яз, хашпара дин усал жеда ва исламди вичин сергъятар мадни гөгөншарда.

Гъа са вахтунда Россияди вичи къунвай рекъяя вилики еримишда ва ам вичин рекъелай алуудиз садалайни алакъада.

Алукъазавай йисуз тлебиатдин бедбахт-вилерни (залзалаар, яд ақылтунар, цаяр къунар) гзаф жедалда. Кылди къаҷуртла, США-да виридалайни мусибатдин залзала жедалда. Ахтармишнардайбуру къейдзэвайвал, залзаладин къил Калифорниядин ва Ванкувер остродин (Канада) арада хүн мумкин я.

Түркядин ва Ирандин мулкарал яд ақылтада. Дүньядин майданда гъавадин шартлариз талукъ дегишвилерни жедалда. Сифтедай садлагъана чимивал артух жеда. Ида-ди вирер къурада, муркылар цірада. Ахпа планета пис аязин хура гъатда.

Эдгар Кейсидин фикрдэлди, дүньяяда лап зурба дегишвилер къиле фида. Абуру дүньяя са чкадал акъваз тавунвайди ва датланда гъерекатда авайди субутар хъийизва. Гъелбетда, аяндарди лугъузтай вири крат хъсанбүр, къенибүр түштәнди, абуру гележедик умуд кутадай мумкинвилер яратмишава.

Вангадин гафаралди, дүньядин майданда къильне къайдаяр кважхада ва цийибүр арадал къведа. Иллаки - Рагъакыдай патан улквейра ва США-да. США-ди Россиядига галаз бягъя чуғун давамарда ва ам Россиядин къенепатан кратик къаришиши жез алакъада. И сеферда Россиядий адаа хъсан жаваб гуда.

Вангади Чил гзаф галатнавайдакайни ихтилат тунва. Имни ақл лагъай чыл я хъи, вири дүньяя къарсурдай тлебиатдин завал - зурба вулкан винел экъеччун мумкин я. Ида-ди гзаф инсанар поч жеда. Ваклан йисуз дүньяяда тлебиатдин завал жедайдай аяндар Вера Лионани лагъана.

Вангадин гафаралди, 2019-йисуз Украина мадни къеве гъатда ва ана сиасатдин жигъетдайни дегишвилер къиле фида.

Аквазтайвал, фикрэвээ (прогнозар) гъар журединбүр я. Вири, крат аяндарри лагъанвайвал бажагъат жеда. Цийи йисавай, гележедивай чна, гъелбетда, хъсан крат, ислятьвал, инсанрин яшиш хъсан хүн гүзлемишава. Иншаллагъ, гъакл женини ийда.

Общество

Мерд АЛИ

Фельетон

Гык! я?..
(Са чиновникдиз кагъаз)

(Жуван дафттардай)

Гык! я, жанаби
Яңу чиновник,
Кыил-къецил,
Чин-дакыр,
Къам-яңу
Са-нов-ник,
Аватнани тахтунай?
Къван ацуынани баҳтунал?
Къизил-гъетер
Къазмачни мад маҳунай?..

Гыкъван члагай,
Дигай крат,
Зарлу нуар,
Вахт-члав течиз,
Акурди я вилериз!
Къимет тахгүз
Шиверизни миргериз,
Машиниз - лифериз
Хъайиди я эвериз
Икъариизни ифтериз,
Кефериз!..

Инсанар ваз
Ахквазмачир тъветлер къван,
Гъар камунал усалариз тежер къван.
Гъа вун хътин бакъайриз
Багъышыз мулк, майданар,
Амайбуруз - “такайриз”
Атлыз фурар, зинданар...

“Кваж!”
“Гъач!”
“Вач!”
“Са күнкни вун квач!”
“Алакъадатла – гъваш!”
“Алакъадатла, угъраш,
Ина ви кар авач!” -
Ибүр – вибүр
Туширни яржар?

Гила гык! я –
Бул хъанвани
Гужарни буржар?..
Гила гык! я –
Хъанвани фалуж?
Ацуынавай
Креслоди
Гүзва гъа ваз гуж?!

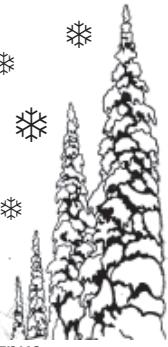
Амма ада
Атай садаз
Къалурнан чи чин.
Ақл жедай хъи,
Къамални ви
Эңгина фирчин!

Гъакъван яңу,
Гъакъван пурпу,
Бибелик лацу,
Аватла кас, валай гъейри,
Алемда акур?!

Види - къуллугъ
Гъа са төгъер,
Агажна вилер,
Гъа са төгъер,
Бегълейралди
Къевирна гъилер,
Атайдазни,
Хъфейдазни
Къалурнан хъилер,
Гыкъван хъана
Гылле – филле?
Филле – гылле?..
На къатланвач
Вун вуж ятла
Гъеле...

Яңу руфун,
Кважхана къафун,
Жезвани хүн?
Агъ, накъан Ахун!
Гынва ви рапун?
Звар кважханни күлүн,
Кумачиз уфун?..
Са чар къванни

Хъейди туш,
Рехъ ачузыз ви улметриз,
Таганамаз харж.

Сан амачир ви къиметрин,

Агъ, пажарин паж!

“За михъзава!”

“Зун михъ я!” -

Пагъ, гъихтин къинер!

Гила вучиз аватнава

Цава къур ви нер?

Атлыгъна хъи гатун юкъуз

Къакъан къашкъа пел?

Каин тум хъиз, кватна агъуз

Яхун къве спел...

На бубадин тарифдай ви,
Камаллу, утквем.

Гъайиди туш лугъуз ерли

Тарланрини төм...

Я лугъузтай мақъамда гъар

Аслан – ви далу!

Аватайла хъанвани тлар,

Ламралай шулу?

Вун гъа лам яз,

Шивериз на

Ийизвай инад.

Шивчин къенер

Тишел къуна,

Ийизвай гирнагъ...

- Яла, - лугъуз гъилевайдал, -

Гамунин таб – баргъ!

Ахпа, белки, ахван тийин

Чаз и къайнар рагъ...

Ару ая, айру ая

Жемятдин багъ!

Ана къелем кутаз тахъуй

Бегъерлу ва саъ!

Амма...

Шумуд супа туна цава

Тахтаралди на?

Таъминара “акъалт” тийир”

Бахтаралди на!

Гъайиф,

Вири затлар, черпел,

Гъа са юкъуз руг

Жедайди на гъанач рикел

Абад АЗАДОВ

Цийи йис алуқыдалди вилик газафбуруу йисан нетижаяр къазва, авур-тавур крат веревирдэва, гележегдин планар язва. И жигьетдай Кыргызстандин "Сельсовет Кочхюрский" МОДдин администрациядик кыл Жабраилов Аскер Руслановича ингэе вуч лугузуватла:

- Санлай къачуртла, чи администрация ва Бугдатепе хүр патал 2018-йис риклел аламуккайды, пакадин йикъяк умудар кутадайды хъана,- ихтилатдив эгеччина А. Жабраилов. - Көзни чизва, чи хүрерин администрацийн бюджет, мумкинчилер гөгөншбүр туштани, чна яргъандыз килигайвал къвач гадарзана. Эхиримжи йисара ағыалийрик Гүлгери вацай хурууз хкөвзэвэр рехъ авай гъалди, багълар, салар дигидай яд бес тахъуны, бязи күччээр татулагай гъалдиз атуни секинсузвал кутазвай, абур чазни, райондин администрациядизни арзаяр авуниз мажбур жезвай. Чна и месэлэяг гъалнууз артух фикир гана. Цийи Макъарин хүрелай чиниз хкөвзэвэр рехъ гъяркуу хъувуна, къайдадиз гъана, мульги ремонтна ва 12 метрдин яргы хъувуна.

Яргъандиз Килигайвал...

Дигидай цин вири къанавар липедикай, зирзибидликай михъна. Гайиф хъи, ида къанавра яд газафэрзавач. Чна яд "Самур-Дербент" къаналдай къачузвайди я, амма гатун вахтара анай бес къадарда яд ахъайзвач. Гъавилляй ағыалийри арзани ийизва. Чун и месэла гъялдай рекверихъ къекъзвезва.

Администрациядин кыли къейд авурвал, дигидай цин къурулуш Мегъамадхуруун "Водрайондик" акатзана, адахъни виликан гунаар амач. Гъавилляй къанавар михъдай мумкинчилер администрацияди жагъурна. Бугдатепедин патал мадни газаф хүррер гва, "Самур-Дербент" къаналдай къачузвай яд пай-паяр хъувурла, эхирдай къуучурувийрик ахгакъязвайди стапар я. Гүлгери вацай яд къачудай теклифар гудайбүрни ава, амма и кар патал вацай еке насосар эцигна къанда. Ахътин тақъатар администрациядихъ авач.

Хуруун культурадин къвал хъсан гъалда авачир. Администрацияди ам капитальнидаказ ремонтна. Мегъамед Ярагъвидин тъваруныхъ галай күчедиз чиргэ вегъена, ам къайдадиз гъана. Къведра субботникар тешкилна ва хуруун мулкар зирзибидликай михъна.

Ағыалийрин къвалера арадал къевзэй зирзибиль махсус чкадиз тухдай автомашин кардик кутунва. Хуруун күччайрин михъвилел гъамиша гүзчивализава. Администрациядиз гъар са карда райондин собранидин депутаттар тир Хизри Мамедова, Сайд Сайдова ва гъакл ағысакъалрин Советдин председатель Мислимулла Мурадова, Абумуслим Абумуслимова, Къурбанисмаил Къурбанисмаилова, Эмирхан Мегъамедова къумекар гузва. Сагърай чеб!

- Чи электрикдин линиян татулагай гъалда ава, - лугузва А. Жабраилова. - И месэлэяг ялан патал райондин администрациядихъ галаз мессяттар авунва ва къведий исалди хүр вишил тухдай проектар гъазурзана. Аукцион тешкилдиле, Нижний Новгороддай тир фирмади гъаливал къазанишина ва адан пешекарар хурууз атанва, абуру чин къвалах ийизва.

Республикадин 2019-йисан бюджетдик Цийи хүрелай (Новоаул) Бугдатепедиз къевзэй 4 километр рекье асфальт тун кутунва. Райондин администрацияди Гүлгери вацун къеряй къевзэй рекъин са километрдани асфальт твадайвал я.

Хуруу "Юг", "Берекет", "Нептун" ва "Бумеранг" СПК-яр кардик ква. Абуру ци ципицирин, техилдин, хутарин хъсан бегъерар вахчуна.

Заз къе жуваз авай мумкинчилек менфят къачуна, вири хуруунвийриз, районэгълийриз, милли газет келзазайбуруз алуқынавай Цийи йис мубаракиз къанза. Къуй тъар са ватанэгълидин къвале чимивал, къулайвал, берекат, асайишвал, сагъламвал артух хурай!

Нариман ИБРАГЬИМОВ

Худа-Верди яд къанз ахварай аватна. Түстөрэй, жигеррэйни күр акъатзаций. Вилерни ахътай тавуна, ада вичиз акур ахвар риклел хизва. Ам са гъихътин ятлани чин тийдий чкада ава. Ада яд це лугузва. Ингэе са гүзел руш акъатзаций ада къубадава яд гузва. Къубадава яд гъараатвал атлувачир. Худа-Верди мадни цихъ къаних жезва. Гъа и гъалда аваз ам ахварийни кватна.

Эхъ, яд къанзана ада, на лугуди, жигерри цай къунва. Ада вилер ахъайна, килигайта, къвале ава къван. Къвалин юкъни-юкъвал стол, адални къаб-къажах ала. Вилер атлумарна тамашна, "Ричал цин" бутылкай ичи тир. Къвалин пипе аялри чагурнавай елкади нуар гузвой. Худа-Верди юзана. Гъасята къилиз тъал яна ва беден, къунарихъ ракъар къарнавайди хъиз, заланни тир. "Ай-аман", - цулыг акъатна дивандал, чул хъиз, ярьги хъанвай итимдай. Маса чара амачир, къаргына къанзай. Худа-Верди заландиз къаргына, дэгэлзидиз фена, еке къапнууз кварцый яд цана ва, къилел акъалжна, ван алас хъвана. Гъич са ваца цин тъал такурда хъиз. Вич-вичив рахаз са кружка ацай яд газам къвализ хъфене ва дивандал ярх хъхана. Къаб столдал эцгина.

Къава вилер атлумарна, Худа-Верди са вуч ятлани риклел хиз алахъна:- Эхъ, эхъ, Цийи йис за пара иердиз къаршиламишней. Са шумуд югъ вилик кумаз. Налогрин инспектор атай югъ яраб гым тиртла? 25 ва я 26-декабрь? Хъсан вахт хъяна ада, вич ламран хва ятлани. Кепе-югъли. "Налогрин шут-руштул гъикл ийизвайди я, Худа? Живедин дад акур ундушкайрин як пара ширин жедайди я гъа" лугуз атана, къекъвераг, вичин дамзлух күтэгъ хъуй, я Аллагъ. Вучдай, маса чара амайни, галаз хтана кепеюгъли къвализ, атлана къилер са шумуд ундушкадин. Нефс акъатайдаз сад къвализ хутаходайдини къанзай.

Пакадин юкъуз дустар акъатнай. Цийи йис тебрикиз, чихъ галаз саунайриз, тавханайриз тухуз. Мад ичи гъилди физ жедайнай? Ерли амач лагъана тунайбуракай вегъена са чулав Чарчин лапагни абурун "Мерседесдиз". Тамун юкъва ачхунавай кефчиханада нэз-хъваз, гъавизда эхъз, къве югъ акъатна. Къвализ хтана ахгакънач, папа чарап вахкана. Райондин чөхеда, прокурорди, хуруун майиштдин управленидин регъберди Цийи йис тебрикзай. Имни лагъай чал тир хъи, "чун ви риклел аламани, юлдаш колхоздин-СПК-дин седри?" Катдай чка авайди тушир, лап къизилар хъиз чинеба хузвайбуракай ракъурна гъардаз са-са лапаг.

31-декабрдиз миресар, иранстхаяр къвати хъана. Пагъ яда, ана хъайди вуч тир! Я-чи гысадай, гъерек-мерек, пиво-миво, конъяк-манъяк, чехир-мехир абуру гъанвай. Дишегълийризни аферин, авуна гъа чаз афар-сафар, пичлек-чичлек, дулма-булма, шиш-миш, чиш-плиш... Шумуд къуз адууңай чун? Цийи йис чна вирида санал къаршиламишней. Пака межлисар мукъва-кылийри, дустарин къвалера давамарнай. Нянихъ мад чина къвати хъханай. Эхъ, эхъ, чина, тостарни лугузвай гъа гадайри, гъүжетра гъатна. Ахпа къульериз гъатунай. "Лезгин-кадал!"! Ругни акуднай гъа чилий! Чип квай къван вири нетлерин къвадарнай... Ахпа вуч хънай-е? Ахга-е, иранстхаяр лугуздай къурумсах. Букара къал акуднай. Зун ам секинариз алахънай, амма ада зи женнетдай авай дидедик, бадейрик хукурнай. Нелай сабур хъуз, ажууъ элекъзариз алакъдай? Къурар пад цавалнай за адан, яна са гъутув. Ахпа, ахпа вуч хънай? Мегер гъакл тир жал? Валлагъи, риклел аламач.

Худа-Верди инихъ-анихъ вил яна.

Худа-Верди проектар

Фельетон

- И че къвале кас-мас авайди тушжал? Инер са ван-сесни къвевач эхир, - рахана ам вич-вичив. - Марвар! - эверна Худа-Верди. - Марвар! - Амма гъай лугуздай касдин сес агакънч адав. Дивандал и пад, а пад элкъурна ада, кружкадал гъил яргы авуна, къур-къур ацалтна, яд хъвана. Вучиз ятлани къум чапла пад газаф тълзвай. Килигайта, анал хер алай.

- Я, им мус хъайди хъуй? Иранстха за алладарнай. А зун ягъай вакъан хва вуж хъуй бес? Зи къвале зун ягъун... И паб, аялар гын жегъенномдиз кважанава эхир, хер алай итимни къилди къвале тунна? Гъинавачтлани, чинбүрүх галаз сувар давамарзайвай. Гъа и бирни гъа ихътин жуванбур? Бес къе гъи югъ жезвай? Нивай хабар къан эхир? Адан вилер телевизордал аватан. Такланз-такланз къаргына, пульт жагъурна, адал туплар илсна, вай, къалурзава телевизор лугуздай ящики. И зегърмардиз вуч хъвана эхир? Токдикни ква. Бес ида ийизвай шандакъар вучтнбур хърай?

Къилин тъал атлувачир. Вилер эрекъдин шуьшедихъ къекъвена. Истикандин къатлаз цана, ада эрекъ хъвана. Лап түккүль дарман хъвайида хъиз, чина цүлд бириш тунна, ада сивиз нисидин къил вегъена. Фена, мад дивандал чка хъкуна.

- Валлагъ, акваз-акваз регъять хъана. Хвакъейдан зат! тъверек туш - е, вири азаррин дарман! Гъа вун акудайдан несилар цавара хърай! Гъан Худа-Верди, спелар алчудара, аквазвани, вун хътин, гъакимризи герек как хевлетдиз тунна. Хъсан я ман, дустар, хъайи къвалахар хъвана, Цийи йисни чна къаршиламишна, пис-хъсан низ чида, къульне ийисах галаз колхозда амай-амачир девлетни саки хиритн. Лапагар-малар гъикл күтэгъ хъанатлани зи къил акъатнай. Виликанбуруни, зани тарашна, фермадал аламай са трактордин иесивални иранстхади хъувуна. Маса техника зун седри жедалди прихватизация авунвайди тир. Гила заз амукъзайвай вуч я? Ичи-пичи, чканвай кульне пач хътин колхоз. Къурч чилер. Абуру газ гъикл яшми жедайди хъуй?

Худа-Верди къве гъиливни къил къуна ва ам чукъвена. Хер алай чка тълзвай хътнди тир. Ада мад эрекъ авай туплакадал гъил яргы авуна. Плазаривай капаш гъүцнам къаргына, къвале къекъвэз ва вич-вичив рахаз гъатунна.

Бес за гила жуван къил гъикл хърай! Гъикл хъда къван, жуван проектар түккүльдэр ман. Гила вирина жураба-жууре проектар түккүльзава, тахъйтла, вун гъисаба къазвач. Захъ амай девлет чилер яни? Эхъ, юлдаш Худа-Верди. Вот, вот, абури кирда вугудай проект гъазурна къанда. Хуруунбур абуру къаучуда, гъардахъ вичин гектарар ава. Паталай жагъурна къанда мүштэрия. Им пул арадал гъидай са рехъ. Им сад! Мад вуч?

Дуст Исадивай дотацияр къачуна къанда. Вот, им лап хъсан проект жеда. Лапагрин сан артухарнава, Цийи багълар кутунва лагъана. Лазим документар за адал агакъарда. Пул зазни вичиз жеда. Тълни-хъунриз як рекье тур лугуздай алакъдай. Гилани ада вичин вике-гъатунай. Эхъ лагъ, Худа-Верди, эхъ лагъ.

Хуруун кавхадихъ галаз къвалер эцгидай участокар чара авунин гъакънчийд меслятарна къанда. Имни алай аямдихъ галаз къазвай проект я. Къачура чин къеплера амай рухвайрин къвачихъни чилер. Чи гъиле авайла чина гуда. Кеф чигүүрдай чилий. Амма чир жен ийидайди туш къурумсах. Гъасята "пуплар къа-чузва" лугуздай ванер-сесер акудуда. Бес чун, я амадагар, ичи-пичи колхоз газаф ацуудан? Бес чна недачни? Бес чакъялар авайди тушни? Чунни са гъилле

яшамиш хъана къандачни, я тхаяр? Валлагы, гъерекъди вичин кар аквазва, къвэз-къвэз ачух жезва гъал, мефтлерини дүзү къвалахзана. Садаз мад килигина къанда. Худа-Верди ичицанай истикан мад къилел хажжана.

Гъан, Худа-Верди, пуд проект хъана? Гъикл меген! Лап хъсан! Мад вуч? Лиза..., лиза, вай, ам вуч тир эхир, а риклел хтана, лизинг. Гъадакайни менфят къачуна къанда. Гъукуматдин пулар я, абурук чи пайни квайди я. Къачуда лизингдай техника, хъийида адан иесивал, ахпа колхоздиз гуд-бай хълагъайтлани жеда. Мад адак са кефни, я къадай чакни кумукъдада.

Гъа ихътин проектийкай хияларзайвай Худа-Верди къанда тақындашадай мад хъивегъна, ам мадни хуш фикиррикакатна. Чидач гъыккын вахт гъа икъ фенатла, къецихъдай акъатай ванер-сесер ам кхунара. Къвалин къай-турфан галаз Аяз-Буба атана. Ам виликдай чидай касарийкай садаз ухшар тир. Вилер экысна, вири мефтер кардик кутуна, Аяз-Бубадиз тамашна Худа-Верди.

- Агъ вун, залай алатна, вацал-цал-цал-

гъалттуу! Вун Чуъхвер Магъсуд тушла, заз са затни чидач. Кимерал закай раҳазвайдал, контордиз къвэз, зун инжилу ийизвайдал бес тахъана, гила, къаба-чили хъиз алуула, къвализ атанвани, мен-себсүз? За ваз ийидайди ийида, за вун...

Аяз-Бубади адан гъелягърин циргъ къатна!

- Ваз Цийи йис мубаракрай, гъурметлуу седри Буда-Верди.

Худа-Верди къанда тақай къачуна. "Им вуч лагъана акъатнавайди ятла? Идаз къан вуч ийизвайди ятла? Хийир хъладай кепеюгъли тушам" - фикирна Худа-Верди.

- Вун къилди амукънавай хътнди я хъи?..

- Ам ви кар туш, я за ваз эвернавай чакни авач. Атайвал эхкъечиң ахлад и зи имаратрай.

- Вун икълекъи жедайди тушир хъи, гъур...

</

Къайгъу вахтунда Чугван

Жасмина САИДОВА

"Гыч са агъалини телевиденин сигнал къабулдай мумкинвал авачиз амукун лазим туш. Гъаниз килигна, агъалийри, чпивай спутниклидай къвездай лап хъсан еридин сигнал ишлемишиз, яни телевизордиз адет тирвал килиг жедайвал, вахтунда къайгъу чукуна, лазим тадаракар къачуна, галкүрна къанда. Чун лагъайтла, и карда къумек гуз гъамиша гъазур я".

РД-дин информатизациядин, алакъадин ва массовий коммуникацийрин министр Сергей Снегирева ва гъя и министрводин алакъадин ва информациядин хатасувилин Управленидин руководитель Юсуп Абдулатипова "Дагъустан" РИА-дин майдандал журналистихъ галаз тешкилай гурульщикъин асуул мана гъя ихтиди тир лагъайтла жеда.

Чна идалай виллик нумрайранни хабар гайвал, 2019-йисан 1-январдилай Россиядин вири мулкунал цифровой ТВ-ди агъавал ийиз башламишнава. Аналогдин, яни "куънне журедин" телевидение ишлемишиавай агъалийрийвай адакай цийи ийсалай ма-

сус приемникар галализ масакла мад менфят къачуз хъжедач. Рекъемрин (цифровой) телевиденидал элячунин къвалах вири улькведин сергъятра умурдиз къучурмишавай проектдин сергъятра аваз къилиз акудзава.

"Улькведин вири регионар, сад-садан гульгуналлаз цифровой вещанидал элячизава. Бязибуру, месела, Ямало-Ненецкий автономный округи, Твердин областди и кар къилиз акудна къачуна. Дагъустан лагъайтла, та-

ва лагъай чал я. Ихтиин дульшушра, рекъемрин, яни михъиз къалурдай, ерилу телевиденидал элячун патал, къуне максус приставка (декодер) маса къачун лазим жеда.

Министрди къейд авурвал, и приставкайрин къиметар лап виниз акуд тавун ва абур агъалийриз бес хъун патал Россиядин ФАС-дин РД-да авай управлениди ва карчивилин рекъяй Агентстводи алишвериш ийизвай чайрал, тулькенрал ва базаррал гузчилалава.

Министр мад са месэладийкай рахана. Дагъустанда бязи хъурер ава, абур географиядин жигъетдай алай чакая себеб яз, агъалийрийвай рекъемрин сигнал къабулз жезвач. Ихтиин майишатрин къадар, санлай къачурла 14 агъзурдалай гзаф я. Абур республикадин 26 муниципалитетда ава. И ксаривай цийиз кардик кутазвай рекъемрин ТВ ишлемишиз тахъун себеб яз, абур спутницин телевиденидин комплектар къезил къиметдай маса къачуниз мажбур жеда.

Юсуп Абдулатипова хабар гайвал, Россиядин коммуникацийрин ва алакъадин министрводи теклифнавай законопроектдин бинедаллаз, спутницин телевиденидин операторри сад ва къвед лагъай мультиплексдик акатзавай 20 каналдин сигнал абонентвилн гъакъи къачун тавуна агакъарда.

Сергей Снегирева РФ-дин Президент Владимир Путинан тапшургъадали рекъемрин телевидение улькведин гъар са хульрун гъар са къвализ агакъарун таъминарна къланзайвайдакай ва и тапшургъ къилиз акудун патал максус къуллугъчирява и карда къумек гузайбур къвалба-къвал къекъевзвайдакайни лагъана.

"Иситда чун республикадин

жегъилприн крарай министерство-дин векилрихъ галаз са-са райондин хъурера агъалийрин къвалериз физва ва инсанар рекъемрин ТВ-дал элячунин къетенвилерин гъавурда тавза. Къуд районда - Акуша, Леваша, Хунзах ва Ахчегъ - и кар къилиз акудна къутягънава. И къвалах къилиз тухудайла малум хъайвал, чи ва Россстадтин делилар гъар жуърединбур я. Гъаниз килигна, волонтеррин къумеңдади чна шумуд майишатдихъ спутницин комплектрин игтияж аватла ахтармишава ва июнь варз алукудадли чна абуруз а комплектар гуз башламишда. И карда чун къезилвилер авай инсанрин, ветеранрн мумкинвилерин фикирда къаз алахъда", - лагъана министрди.

Малум хъайвал, 10-январдадли мад къве районда - Дербент ва Къайтагъ - ахтармишнин къвалахар ақалтларда. Амай вири муниципалитета и кар мартдин вацралди къилиз акудна къутягъда.

Ю.Абдулатипова эхирдай хабар гайвал, рекъемрин ТВ ишлемишиз тахъун себеб яз, абур спутницин телевиденидин комплектар къезил къиметдай маса къачуниз мажбур жеда. 2013-йисалай къулхъ акуднавай телевизорар ишлемишиавай ксариз гъамни лазим жеда, алай аямдин телевиденин декодер авазва.

Цифровой жуъредин телевиденидал элячунихъ ва цийи жуъредин тадаракар ишлемишиныхъ галаз алакъалу вири суалриз жавабар "РТРС" ФГУП-дин федеральный "кузвай линиядиз" 8-800-220-20-02 нумрадай зенг авуна, я тахъайлар rtrs.ru сайтдай, гъакъи Дагъустан Республикадин МФЦ-рин филиалрлар жаъуриз жеда. РТРС-дин Дагъустан Республикада авай филиалдин къумекдин къуллугъдин нумрадини - 8 (722) 55 27 27 - суткадин къилий-къилиз къвалахзава.

Михъивал хъун виридан буржи я

Нариман КЪАРИБОВ

Тъбиатда, чакай гъар сад яшамиш жезвай шегъерда, хъуре, къвалахдин чакадал михъивал хъунин гъакъиндай жуван фикирар ачухариз къланзай и мақвала къхинив гатлундай, зи рикел камаллу мисал хтанда: "Гъинаг чиркинарзавачта, гъанаг михъя я".

Гъелбетда, гъурметлу къелзавайди, зун вичикай рахавай месала цийиди туш. Гъик хъи, гъар са чакада, чун элкъуърна къунвай тъбиатда михъивал хъунинай чи багъри "Лезги газетдин" мукъвал-мукъвал къхизава, киммилер, татугайвилер, къайдасувилер дузыдал акудзава, меслятар къалурзава, инсанриз медени, жавабдар хъуниз звер гузва.

Амма, гъикъван гъайиф къведай карятани, чи яшайищдин хиле гъеле чпиз рехъ гузвой нукъсанар гзаф ама. И барадай заз жув инжикли ийизвай са бязи кратикай рахаз къланзава.

Рахан зун фадлай яшамиш жезвай Дербентдикай. Лагъана къанда хъи, эхиримжи вахтара шегъердин къилевайбуру михъивал хъун таъминарун патал хейлин серенжемар къабулнава ва и кар давамарзава. Къуняя, гзаф мертебайрин ва хуси къвалерин гъаятар михъиз хъун тешкилнава, аваднламишдай ва михъивилдердай максус идарадин работники къучеяр, тротуарар ва гъаятар шуткунин, зирзибил лазим чкадиз тухунин къвалах, гъавадин гъихътиш шартлар хъайтлани, ий-фен сятдин пудалай гатлунна, пакаман сятдин иридалди, яни агъалияр къучеяриз экъечидалди ақалтларзава.

Зирзибил дашмишдай са шумуд максус цийи машинни къачунва, яшайища жезвай

амукъаяр къватлай ящикин къадарни хейлин артухарнава, къульнебур цийибурулди звезнава.

"Дербентдин хабарар" газетди вахт-вахтунда санэпидстанциядин, домоуправленирин, ЖКХ-дин работникин мақъалаяр, меслятар чапзава. Нетижайарни хъсанбур я - къадим шегъер югъ-къандавай михъя ва авадан жезва. Мукъвал вахтара и шегъердиз чарасуз кархана-зирзибилар тъялдай заводни эцигдайвал я.

Чун элкъуърна къунвай тъбиатда, яшамиш жезвай чкада михъивал хъун, чиркинар тавун сифте нубатда чалай - инсанрилай гзаф аслу я. Амма вирида и барадай чин везифа-яр аннамишиавач. Са бязи алакъусузи чин къвалерай акудзавай зирзибил акатайвал гадарзава, амукъаяр авай пакетар гзаф вахтара гъвечи аялрив вугана реъе тавзва, абуруни пакетар максус ящикин къваларив эцигдазава. Нетижада зирзибилрн амбарар арадал къвезва. Максус рабочиярни, алава зегъмет серфоналди, абур ящикирз къватлай хъувуниз мажбур жезва.

Республикадин мулкунал Каспий гъульн къер, вацларин къерехар, тамар михъидаказ хъувезава. Къвалахдикай азад вахтара анриз ял ягъиз физзвайбури чин мескенар күтур чайрал недай-хъвадай продуктрин амукъаяр тавза, цлагъарни тухъур тийиз, тамара хаталу, бедхахтилар душшушар арадал гузва, тъбиатдиз зарар гузва.

Мисалар, мисалар. Къарагъарнавай месэладин барадай абур мад ва мад гъиз жеда. Гъакъи хъайила, жуван, ихтилат гзаф ярғын тавуна, вири ватандашрихъ элкъвена заз иклюгъз къланзава: ша чна, гъурметлубур, тъбиат, чун яшамиш жезвай шегъерар, хъурер, чакай михъиз хъун! Михъивилер хъувезава къарин зегъметдиз къимет гун, гъурметин. Им неинки са чун, гъакъи гележегдин неисилар патални чарасуз шартлай я.

жегъилприн крарай министерство-дин векилрихъ галаз са-са райондин хъурера агъалийрин къвалериз физва ва инсанар рекъемрин ТВ-дал элячунин къетенвилерин гъавурда тавза.

Къуд районда - Акуша, Леваша, Хунзах ва Ахчегъ - и кар къилиз акудна къутягънава. И къвалах къилиз тухудайла малум хъайвал,

чи ва Россстадтин делилар гъар жуърединбур я. Гъаниз килигна, волонтеррин къумеңдади чна шумуд майишатдихъ спутницин комплектрин игтияж аватла ахтармишава ва июнь варз алукудадли чна абуруз а комплектар гуз башламишда. И карда чун къезилвилер авай инсанрин, ветеранрн мумкинвилерин фикирда къаз алахъда", - лагъана министрди.

Малум хъайвал, 10-январдадли мад къве районда - Дербент ва Къайтагъ - ахтармишнин къвалахар ақалтларда. Амай вири муниципалитета и кар мартдин вацралди къилиз акудна къутягъда.

Ю.Абдулатипова эхирдай хабар гайвал, рекъемрин ТВ ишлемишиз тахъун себеб яз, абур спутницин телевиденидин комплектар къезил къиметдай маса къачуниз мажбур жеда. 2013-йисалай къулхъ акуднавай телевизорар ишлемишиавай ксариз гъамни лазим жеда, алай аямдин телевиденин декодер авазва.

Цифровой жуъредин телевиденидал элячунихъ ва цийи жуъредин тадаракар ишлемишиныхъ галаз алакъалу вири суалриз жавабар "РТРС" ФГУП-дин федеральный "кузвай линиядиз" 8-800-220-20-02 нумрадай зенг авуна, я тахъайлар rtrs.ru сайтдай, гъакъи Дагъустан Республикадин МФЦ-рин филиалрлар жаъуриз жеда. РТРС-дин Дагъустан Республикада авай филиалдин къумекдин къуллугъдин нумрадини - 8 (722) 55 27 27 - суткадин къилий-къилиз къвалахзава.

Разивал ганва

Карчивилиз къумек гун патал 2019-йисуз федеральный бюджетдай чи республикадин бюджетдиз чара ийдай субсидийрин санлай къачур къадар 531 миллион 310 агъзур манатдиз барабар хъунин гъакъиндай разивал ганва.

"Гъвчели в юкъван карчивал ва карчивилел машгъул жез къланзайвайбурун теклифрин тереф хъун" милли проектидин региондиз талукул проект Челябинск шегъерда декабрдин вацра къиле фейи Вироссиядин гъвчели карчивилиз къумек гунин рекъяй VIII конференциядай хвейнай.

Дагъустан Республикадин талукул программа РД-дин карчивилин ва инвестицийрин рекъяй Агентстводин руководитель Гъажи Гъасанова хвена. Адан гафаралди, милли проектидин сергъятра аваз, пландик квай мярекатар, 99 процент таъватар федеральный бюджетдай ишлемишина, умурдиз къунчурмийдайвал я.

"И таъватар гъвчели в юкъван карчивилел машгъулбурул жезвай административный пар къезиларуниз, абуруз эмениндин жигъетдай гузвой къумек гъеңеншаруниз, чин кеспидал машгъул агъалийриз къуллай шартлар тешкилуниз, бизнесдиз къумек гунин цийи къайдаяр кардик кутуниз харжда", - къейдна Гъасанова.

Лагъана къанда хъи, конференцияди федеральный ва регионрин властдин, бизнес-жемиятдин, гъвчели в юкъван бизнесдиз къумек гунул машгъул агентство-рин векилар, пешекарар сад авунвай. Вилик эцигнавай месэляяр веревирд авуна Россиядин 85 региондин бизнесдиз къумек гунин хиле зегъмет чуғазвай тешкиларин руководители иштиракна. Шегъердин вад майдандал "Хъсанара", "Арадал гъвш", "Машгъур ая", "Сад ая", "Геъеншара" секцияр къиле фена, 2019-йисуз гъвчели карчивилиз къумек гунин кар алай рекъерийкай рахана.

Гысабдиз къачуда

Дагъустанда шегъеррин вири къечира авай алишвиришдин объектин схемаяр тукъурун пландик кв.

Дагъустандин УФНС-дин руководитель Газинур Аспалямова хабар гузвойвал, и карди къватлай налогох къадар артухардай ва гележегда бизнесдиз жезвай административный басрух тимилард мумкинвал гуда.

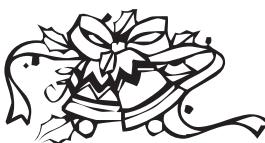
"Алишвиришдихъ галаз алакъалу вири объектар цийи къилелай тамамдаказ гъисабунин гъакъиндай Дагъустан Республикадин Къилин тапшургъ къилиз акудун экономика "хъендикай" хкудуни нетижалу серенжем я.

Тукъурун пландик квай схемайра чилин участокдихъ ва капитальный эцигунрин объект ишлемишиз вахкудай ихтияр гузвой документар, объектин иесийрин ва абура арендадиз къачувай ксарин арадат талукул тир икърарар авани, авачни къалурда.

Карчивилел машгъул ксаринъ регистрация ва налоговый учетда хъунин, анра къвалахзавай агъалийрин зегъметдиз талукул икърарин гъакъиндай делилар къилди къхида", - къейдна налогрин идарадин руководителди.

Пешедин тяя

Надият ВЕЛИЕВА

Инсан патал уымурда виридалайни багъади, гъелбетда, сагъламвал я. Ам хүн неинки са дуихтуррилай, гъак гъар са касдилай вичелайнин аслу я. Дуихтурри къейдздавайвал, азарри хъиз, сивевай сарап-сухвар къайдадик тахбуни инсандин бедендин сагъламвилиз екес зиян гузва. Гъайф хъи, и кар вирида аннашишавай. Гзафбурувай, иллаки яшлубурувай, сарап-сухвар амачиз, незвай шей хъсандиз жакъваз жедач. Нетижада хуквадинни ратарин ва маса азарар арадал къвевза. Сарап-сухвар, куручар сагъламбур, мягкембур тахбуни, чехибур хъиз, аяларни гъелекзана.

Стоматолог дуихтурри неинки тазтай сарап-сухвар сагъарзана, акъудзава, абуру гъакин коронкаяр түккүрзана, яш хъанвай инсанрин сивера протезарни эцигзана. Ихтиин къайгъурик квай гъар са касди, гъелбетда, пеше хъсандиз чидай, хушдакац рафтарвалдай, тежрибалау, халис устад дуихтурдал аталтуникай фикирда, гъахтингуруун суркъада жеда.

Заз гзафбурувай Махачкъала шегъердин М. Горькийдин тэварунихъ галай күчеда авай республикадин стоматологиядин поликлиникада стоматолог – ортопед яз зегъмет чугвазай Нагъиев Мурадакай иллакитарифдин келимаяр ван хъана. Зун адад патав фейила, кабинетдин ракларихъ екес учир галай. Дуихтурдин кабинетдай сивел хъвер алаз са яшшу дишигъельи экъечина. Рамазанова Фатимат. За аддай Мурад дуихтурди квез гъикл къуллугъуна, аддан квалахадилай, яни сарапин-сухварин протезар эцигзай жуьредилай күн рази яни лагъана хабар къуна. Ада заз ихтиин жаваб гана:

- Гзаф вахт тир зи сиве сарап-сухвар амачиз. Завай фу нез, вил галаз са майва дадмишиж жезвачир. Амма дуихтурдин патав физ заз кичлезвай. Эхирни веледри зун Мурад дуихтурдин патав гъана. Сифте ада сиве амай сухварин пунар акъудун меслятна. Ахпа са вацрай, куручар сагъ хъхайла, къалубар къуна, протезар тукъуруна. Са шумуд юкъуз абуру сиве мягкемдаказ ацукун патал зегъмет чугуна. Мурад дуихтурдин квалахадилай зун лугъуз тежедай къван рази я. Адан гъилер, лугъудайвал, къизилдинбур я. Аллагъди хуьрай вич! Гила за фу регъятдаказ незва. Гъатта зи чинин къалубни акваз-акваз дузы хъхъана. Мурад рикл михъи, регъимлу, мергъяматлу, масадан дердиникай хабар къадай, вичин пеше хъсандиз чидай, секин къилихрин дуихтур я. Бахтхуяй вич!

Мурад дуихтурдин ракларихъ ихтиин екес учир хъун душушындин кар туш. Адан устадвилин нетижак яз, сиве жуван сарап-сухвар авайди хъиз, хъсандиз жакъваз, нез жезва, - алава хъувуна Фатимата. Ихтиин разивилин келимаяр Мурад дуихтурдикай масабуруни лугъузва.

Мурад Мегъамедовичан ери-бине Мегъарамдхурун райондай я. Ам 1970-йисуз Махачкъала шегъердин Кызылордада инженер-механик. Адан рагъметлу бубади яргъял ийсара Махачкъалада эцигунардайди яз зегъмет чугуна. Диде Ханума алай вахтунда Мегъарамдхууре дуихтур-стоматолог яз квалахаза. Мегъамеддини Ханума хизанды са хвани къуд руш тербияламишна. Еленади - Даг-педуниверситетда муаллимивиле,

М.Нагъиев квалахадик.

Анжелади - Польшада инглис чалан муаллимвиле, Жамилияди Дагмеди-академиядин стоматологиядин кафедра, Аидади республикадин МЧС-да квалахадава.

1986-йисуз Махачкъала шегъердин 13-нумрадин школа агалкъунралди күттэгъяна, Мурад армиядин жергейриз фена. 1991-йисуз Дагмединститутдин стоматологиядин факультетдик экечина. Келдай ийсара ада дерин чирвилер къаучуна, институтдин общественный уымурдани иштиракна. 1996-йисуз и вуз күттэгъядалай гульгъуныз республикадин стоматологиядин поликлиникада, интернатурада къелла. 1998-йисуз хъяновай пешедин тамам сагыб хъанвай жегъилди вичин зегъметдин рехъ Мегъарамдхурун райондин Филерин хъуре дуихтур-стоматологвиле квалахуналий башламишна. А ийсара ада хъсан тежрибани квалахадава.

2002-йисалай Мурада республикадин стоматологиядин поликлиникада стоматолог - ортопед (яни сарапин-сухварин протезар түккүрдайди) яз зегъмет чугвазва. Хъсан чирвилер авай ада квалахазавай вире девирда вич пешедин вафалу тирди къалурна. Патав къевзай инсанрин сарапиз - сухвариз коронкаяр түккүрз, яшшу инсанрин сивера хтар хътин сарапин протезар эцигиз, абурун чиниз нур - экв хъизва. Мурадаз гъар са пациентдикхъ галаз рахадай чил чида. Абурун сарап къайдадик ахкатдайдак умуд артухарда. Гъамиша сивел хъвер алай, шад гульгъулдин дуихтурдилай вире рази яз хъфизва.

Мурад Мегъамедович неинки хъсан пешекар я, екес гъурмуту хизандын Кызылордада инженер-механик. Адан устадвилин нетижак яз, сиве жуван сарап-сухвар авайди хъиз, хъсандиз жакъваз, нез жезва, - алава хъувуна Фатимата. Ихтиин разивилин келимаяр Мурад дуихтурдикай масабуруни лугъузва.

Мурад Мегъамедовичан ери-бине Мегъарамдхурун райондай я. Ам 1970-йисуз Махачкъала шегъердин Кызылордада инженер-механик. Адан рагъметлу бубади яргъял ийсара Махачкъалада эцигунардайди яз зегъмет чугуна. Диде Ханума алай вахтунда Мегъарамдхууре дуихтур-стоматолог яз квалахаза. Мегъамеддини Ханума хизанды са хвани къуд руш тербияламишна. Еленади - Даг-педуниверситетда муаллимивиле,

- Эхъ, беденда гъар са орган вишилбу я. Сарап-сухвар лагъайта, инсандин чинин абуру я эхир. Сухвар къенепатан органрихъ галаз сих алакъада ава. Гъар са органдихъ вишин везифа авайди я. Сарапин-сухварин къилин везифа лагъайта, незвай заты хъсандиз жакъун я. Дузыдаказ жакъванвай заты хуквадини хъсандиз иливарда. Эгер бегъем жакъун тавунвай заты датланя нез хъайтия, хуквадини ратарин азарар арадал атун мумкин я. Сарап-сухвар сагъ хъунхъ чинин къалубар дузыдаказ хъун патални еке метлеб ава. Вилик квай са шумуд сас амуль тавунни инсандин лугъузвай ихтилатдин гъавурда гъат тавунал, къвалан сарап акъатуни хъульхъвер агаж хъунал, гъакин пъзаррал, хъульхъверал биришар хъунал гъизва. Мадни сивий къур акъатда, мез куда. Ихтиин нукъсанар тахъун патал герек серенжемар вахтунда къабулна къланда.

- Сарап-сухвар эхцигун патал дуихтурдин патав мус фин лазим я?

- Адеть яз, сад-къве сас – свах амачирла, абуру эхциг хъувун патал инсанри тади къаучудац. Им еке ягъалишивал я. Сарап-сухвар амачирла, протезар вахтунда эхцигунхъ вире абуру дузы хъягунихъ еке метлеб ава. И карни анжак хъсан чирвал авай пешекардилай алакъада.

- Протезар шумуд ийсан вахтунда эцигзава?

- Акъудиз хутадай протезар – пуд ийсан вахтунда, акъуд тийдайбурун вахт серъятламишава.

- Протезрихъ гъикл гелкъвена къланда?

- Абуру йикъя 2 сеферда – экунхъ вире наянихъ түүн түүрдадай гульгъуныз пастадалди чуъхвена, амай вахтара сиве са шей турла, сивихъ яд гелкъуна къланда.

- Пациентдин сиве протезар хутина, амма ада са гъихътин ятгани къулайсузвал гъиссава. Ихтиин дуьшушра къуне вуч ийизва?

- Ахътиин дуьшушра чал гзаф гъалтзава. Яшар гзаф хъуниди куручар ціразва. И вахтунда протезар сиве мягкемдаказ ацуқарун, гъелбетда, четин я. Амма дуихтурри пациент рази хъун, ада къулайвал гъисс авун патал вире журедин серенжемар къабулзава. Сифте протезар эцигайла, гъелбетда, къулайсузвал гъисс-са. Амма вахт фирдавай абурухъ галаз вердиш жезвайди я. Идалайни гъейри, алай вахтунда аптекрай протезар сиве мягкемдаказ къадай "Корега" клей маса гузва. Адан дурумлувилин вахтни 4-5 сядилай къутягъ жезва.

- Күй къуллугъяр гъакъидихъ яни?

- Сарап-сухвар сагъарун, акъудун пулсуздаказ я, протезар гъакъидихъ эцигзава.

- Са вахтара пенсионерриз протезар пулсуздаказ эцигзавайди тир. Гила а къуллугъ кардик кумачин?

- Ваъ. 2006-йисалай чи гъукаматди пулсуздаказ протезар эцигунин къуллугъ якъазарна.

- Квел квалахада гъихътин чентинвилер гъалтзава?

- Лугъудай хътин четинвилер авач. Амма бязи вахтара чуъркъучи пациенти чи нервийра эцигзава. Ятгани чна абуру, гъавурдик кутуна, рази авуна, рекъе хутазва.

Маналу сүгъбетдай, гъурмуту Мурад Мегъамедович, күн сагърай. Квез алуңнавай Цийи ийс мубаракрай! Къуй квехъ чандин сагъвал, уымурда хушбаутувал, квалахадани еке агалкъунар хъурай!

Мубаракрай!

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Цийи ийсан вилик квай ийкъара чав шад хабар агақына. Дағъустандын Кыл Владимир Васильеван 2018-йисан 31-октябрьдан Указдалди медицинадин реңкье 46 ийсан стаж авай чи ватандаш - алай вахтунда Дағъустандын МВД-дин медсанчастуна зөгъмет чугвазвай Абдулаева Тамал Мирзоевнади

Мирзоевнади

Дағъустан Республикадин лайихлу дуихтур" лагъай

гъурмутедин тъвар ганва...

Тамал Абдулаева 1948-йисуз Сулейман-Стальский райондин Вини Стадалдап дидедиз хъана. 1966-йисуз Кысумхурун юкъван школа гимишдин медалдалди акъалттарна. Гъа ийсуз жегъил руш Дағъустандын медицинадин институтдин лечебный факультетдиз гъаъхына. Анаң акъалттарай 1972-йисалай Тамал Мирзоевнади дуихтур-офтальмолог яз зөгъмет чугвазва.

Дуихтурди Ростовда, Запорожье, Махачкъалада кардик квай "Высокие технологии" клиникида, Дағъустандын вилерин микрохирургиян центрда вичин пешекарвал хажкана. Алатай ийсара ада Кысумхурун райондин больница, Дербентда, Махачкъалада, 1998-ийсан январдилай инихъ ада, винидихъ къейднавайвал, РД-дин МВД-дин медсанчастуна зөгъмет чугвазва. Кылин категориядин дуихтурдиз азарлуйрин вакархадин реңкъялай юлдашын арада еке гъурмут арада.

Алай ийсан 9-ноябрьдиз, Полициядин йикъаз талуқ яз, Махачкъалада, Дағъустандын лайихлу дуихтурвилин шагъадатнама Тамал Абдулаевадив республикадин Кыл В. Васильева вахкана.

"Леғи газетдин" редакциядин колективиди Тамал Мирзоевнади ганвай награда вакънавай Цийи ийс мубаракза, адахъ чандин сагъвал, хизанды бахтлувал хъун алхишава.

"АЙБОЛИТ"

Чир хъун хъсан я

"Айболит" газетдай гъазурайди - Надият ВЕЛИЕВА

- Мукъвал-мукъвал къурнавай чуъхверрин компот ишлемиш хъайтия, дуркъунра вакардадин куркурда садраны къум жеда.

- Шекердин азар авайла, лаврдин 10 пешинадан 300 мл газавай яд илична, са суткада тада. Ахпа йикъя пуд сеферда, фу нез 30 декъица амайла, 1/4 стаканда авайди ишлемишда. Сагъарунин вахт 2-3 гъафте я.

- Мекъивал себеб яз, уғуъяр акатнавайла, хурекидин са түруна авай пурнийрал са стакан газавай яд илична, 5 декъица азар авайла, ишлемишда. Сагъарунин вахт 2-3 гъафте я.

- Рак азар кваз химиотерапия ийдайлайла вакардада авурдалай гульгъунизни 10-15 йикъян вахтунда цегърен нек ишлемишун газа хийирлү я.

- Хамунин азар авайла, арал бурандин икъи къарышмадин 5-6 стада япариш вегъеда.

- Ванна къабулдади вилик са стаканда авай яд хъун хийирлү я. Ада дамарра ивидин гъерекат агузарда.

- Мадни ксудалди вилик хъвай са стакан ци инсульт да рикъин приступ хъникай хъуда.

- Остеохондроз авайла, чичектеркадай яна, тазтай чадал эцигна, цеплофондади вакардади вакардади шарфундади къевирда. Компрес са сядта тада.

- Стаджем хъанвайла, са стаканда авай ругунвай некледиз чандин са түруна авай вакар гъери, гъакъван вирт вакар гъери, хъсандин хуъкъурна, йикъя пуд сеферда ишлемишда.

Лайихлубур хяна

Россиядин илимдин ва высший образованин министерстводи көлүнүн 2018-2019-йисуз РФ-дин Президентдин стипендиер къачун патал малумарнавай конкурсадин нетижаяр къуна, хабар гузва Дағустандин государстводин технический университетдин пресс-къулгүлгүдү.

РФ-дин илимдин ва высший образованин министерстводин къаардалди, Россиядин Президентдин стипендия ДГТУ-дин пуд студенттездиз тайинарнава. Иккى, и стипендиядин сагыбар 5-курсунин студенттар Рагымат Алиева ва Муслим Гъажиагъимедов, гъакини 4-курсунан келзаяв Маликат Омарова хъана.

Вуздин руководстводи ва профессоринни муаллимринг колективди кыли тухузтай къалахадин, абуру студенттар дөрөн чирвилер ва алакъунара аваз гъазурин патал ийизтай чалишишверин нетижада къе ДГТУ-дин студентрикай вини дөрөжадин стипендиерин сагыбар хъана.

Университетдин векилри къачузай и ва я маса касдин тъварцых яна гузтай

стипендиерин арада РФ-дин Президентдин стипендиади къетен чка къазва. Ам Россиядин экономика алай аямдин истемишишурлиз жаваб гудайвал түккүрүнүн галаз алакъалу кар алай ва технологийрин рекъерай чирвилер къачузай студентиз гузва.

“Вини дережадин стипендиер тайинарун патал чи студенттар, вилик эцигнавай вири истемишишурлиз жаваб гун себеб яз, амайбурун арадай хъяна. Абурух неинки виликамаң тухтай аттестацийрин нетижайрай “лап хъсан” ва “хъсан” къиметар ава, гъакини газф къадар олимпиадайрин, конкурсрин гъалибчияр ва пишкешар къачур ксар я, абуру илимдини ахтармишишурин къалахарин нетижайрай наградаяр къачунва, илимдин изданийра макъалаяр чапнава. И студенттар гъакини вузда, вири Россиядин сергъятра кыли тухтай ва международный конференциярал, симпозиумрал докладар авур, активнидаказ иштиракай ксар я”, - къейдзая вуздай тир чешмеди.

Алава образованин - 100 йис

Бажарагълубур жагъурзана

Къагъиман ИБРАГИМОВ

Декабрдин эхиррай Белиж поселокдин аялтинни жаванрин яратмишурин къаве Дербент райондин къиблепатан зонадин школайра алава образованин хиле чирвилер къачузай бурун арада Россиядин алава образованин 100 йис таамм хъуниз талукъарнавай “Чна бажарагълубур жагъурзана” конкурс кыли фена.

Белиж поселокдин аялтинни жаванрин яратмишурин къаве кардик кваз 40 йисалай газф я. Ина художественный ва эстетикадин 9 тешкилат кардик ква. Алатнавай йисара ана газф аялриз тъар журедин пештрай чирвилер гана ва гузва. Тек-риба авай муаллимринг гъилик чирвилер къачузай аялри гъар йисуз гъам районда, гъам республикада ва Россиядин регионара тухузтай конкурсра, фестивалра иштиракзана ва къенкъечи чаяр къазва.

Конкурсадин къилин макъсад милли ва эстрададин манияр лугъудай манидарин сиягъ гөгөншарун, и рекъиз бажарагълу жегиль гъевескаар желб авун ва ашкъиламишун я. Ана 15 школада алава образованин хиле чирвилер къачузай 29 касди иштиракна.

Мярекатда аялрилай гъейри муаллимри, диде-бубайри, райондин образованин методисттар Залина Казимовади, Светлана Алираевади, Мелик Агъабалаева, и царарин авторди ва масабуру иштиракна.

Конкурс тешкиллүдүк кыли фена. Жаван гъевескаар чылхъ жанлу сесиналди манир лугъудай алакъунара авайди тес-

тикарна. Ана тамамарай саки вири манир тамашчайри хүшдиз къабулна. Вад касдикай ибарат жюриди, гъар са гъевескаардин алакъунариз килигна, къвезэй къимет гана.

Гъа иккى, конкурсда сад лагъай чқадиз 72 балл къазанмишай Белиждин Г. Лезгинцеван тъварунүн галай школа ва Хазардин СОШ лайихлубур хъана. Къвед лагъай чаяр - Белиж хуруын ва Нуғиддин юкъван школайри, пуд лагъай чаярни Ру-

басдин, Белиж поселокдин сад ва къвед лагъай нумрайрин юкъван школайри къуна.

Жюриди гъам михы сесиналди лутынай, гъам сөгүндин түннэрдай ва гъамни къадайвал алукънавай либасрай Эмина Рамазановадин, Мензе Гъусейновадин, Саид Алиевадин, Нарунж Къариковадин, Эмина Рамазановадин, Шавле Гъажиевадин, Алена Ибрагимовадин алакъунара къейдна. Гъалиб хъайи ва приздин чаяр къур школайрив, хъсан алакъунара къалурай жаван артисттирив райондин образованин управленидин патай грамотаяр ва дипломар вахканы.

Нетижаяр къур жюридин председатель Залина Казимовади конкурс вини дөрөжада аваз тешкилна кыли тухтай аялтинни жаванрин яратмишурин къаве директор Мамедали Агъабалаеваз, вири иштиракчырыз чухсағыл малумарна, милли искусство раижказай ихтын мярекаттар тухун тариф авунуз лайихлутурдай къейдна. “Вучиз лагъайта, абуру чу рүхкъажазва, манидарвилин искусство раижказва, чи халкъдин хазина хузваза, ақылтазай несилдиз милли манияр къанарзана, - лагъана ада”.

Къадар тайинарнава

Цийи иисан тъатылприн вахт алуқадалди вилик РФ-дин просвещенинин министр Ольга Васильевади “Россиядин газетдиз” гайи интервьюда ультведин вири майданда муаллимри амал авуна къандавай къавин къалахадин къадардикай лагъана.

“Сад лагъай классра къелзаявай аялриз къавин къалахар гузвойди туш. 2 ва 3-классра авайбуру ам тамамарун патал са сятни зуралай артух вахт серфна къандач, 4-5-классрин аялар патал вини къилин вахт 2 сятниз, 6-8-классра – 2 сятни зураз ва 9-11-классра 3 сятни зураз барабар хъана къанда”, - лагъана О. Васильевади.

Гъакини ада къейд авурул, школада къелзаявай аялдан тарсар чираннин карда гъалтзаявай четинвилерин вини къадарни тайинарнава.

Алуқнавай тъатылприн талукъ яз мистрди малумарарайвал, аялриз школадикай ял ядай мумкинвал гана къанда. Гъанис килигна, муаллимри къавин къалахар газф гана къандач. Федеральныи идарадин руководителдин фикирдадалди, гъам аялриз, гъамни чехибуруз къалахадикай ял ядай, хизандихъ галаз акъуддай вахт хъун гекер я.

Конкурсда гъалиб хъана

Нариман КЪАРИБОВ

Дербентдин 12-нумрадин юкъван мектебда инглис чылан тарсар гузвой жегъил муаллим Аида Къасумова шегъердин образованин хиле лайихлувилер къалурзаявай, исал-суз аялриз мягъекем чирвилер гузвой пешекаррин жергедик акатзая.

Шад жедай кар ам я хъи, Аида Шакировнади шегъердин ва республикадин конкурсраны активвилелди иштиракзана, агалкъунари къазанмишаза.

“Россиядин сагъламвилин муаллим 2018” (Учитель здоровья России – 2018”)

лишандик кваз и мукъвара Томск шегъердин кылы фейи Вириоссиядин конкурсдан Аида Къасумова “Гъалиб хъунин къаст хъунай” номинациядай гъалиб хъана.

И конкурса Россиядин Федерациядин субъекттрай тир 44 муаллимди иштиракна. Конкурс 2010-йисалай гатлұна, РФ-дин Государственный Думадин образованинни илимдин рекъяй Комитеттди ва ультведин просвещенинин министерстводи санал кылы тухузва.

Аида Къасумова Вириоссиядин конкурсда чи республикадин патай иштиракай тек са кас я. Аида вичин гъалибителди вири Дагъустан машъурна.

Зегъметдиз - Чехи къимет

Дербентдин медицинадин колледждин директор, Дағустан Республикадин Общественный палатадин член Светлана Абдурашидовна Гъамзатовадин тъвар неинки вичи регъбервал гузвой коллективда, гъакини шегъерда, гъатта республикаданы тъурметдивди къазва.

Пешедин халис устад, мергъяматту, чехи, жумарт рикл авай и баркаллу дишегъли кылы авай медколледж Кеферпатаан Кавказда лап хъсанбұрукай сад яз гъисабаза. Ина чирвилер ва тербия гүнин къалахар гъамиша вини дережада ава.

Светлана Гъамзатовадин директорвиле къалахазай ийсара медколледжин акунар риклерпид шадвал кутадайвал дегиши хъанва. Виликдай чехи пай күл-кусри күнвай аинин гъаятар, дараматдихъ галай чил гила муаллимринг ва студенттин зегъметдады газф журийринг емишрин багъи-

тилди.

диз элкъурнава. Ватандин Чехи дяведин игитрин баркаллувилез бахшнавай аллеяни тұкылърнава.

Светлана Абдурашидовнади дербенда азас атай гъар са касдиз вичелай алакъада күмекар гузва. Ам “Лезги газетдин” вафаудай дуст ва амадагни я.

И мукъвара медколледждин коллективдив, дербенттүйрив шад хабар агадына: зегъметда ва общественный края чехи лайихлувилер къазанмишун къейд авуналди, “Кавказдин күкүшар”, “Хай Дағустан” общественный объединенийрин ва “Халқынан фикир” фондунин къаралады Светлана Абдурашидовна Гъамзатовадиз “Кавказдин халқын иғит” тъвар ганва ва адав шад гъалара Къизилдин Гъед вахканы.

Чи мурад баркалладин таж алай лезги вахахъ мадни еке агалкъунар хъун я!

Хъсан нетижаяр аваз

Вадим ЖАМАЛДИНОВ

Сулейман-Стальский районда Сардархуыр итижлу тарих авайбурукай сад я. Иней жавабдар къалахар авур камаллу рухвайар, рушар тимил акъатнавач. Абуру рехт алай вахтунда жегъилри даварзана.

Сардархуыр школадин 8-класда къелзаявай Феликс (шикилда) 2005-йисуз Темирханов Темирханан хизанды дидедиз хъана. Ада гъа сифте школадиз атайдайлай инихъ хъсан къиметар къачуз къелзана, лезги чаланни литературадин, инглис чылан кружокта иштиракзана.

Суваррин мярекатар кылы тухудайла, Феликс гъамиша активнадаказ иштиракзана, школадин руководстводи азас баркалла лугъузва.

Мярекатра ада Етим Эминан, Стап Сулейманан, Къульхуыр Сайдан, хуруннан миаллим, шаир ралыметту Абдурагым Межидов шириар рикл азас къелда. Ада конкурсаны иштиракзана.

2017-йисуз инглис чылай Вириоссиядин олимпиадада Феликс 1-чка къуна. 2018-йисан февралдиз аз Россиядин школайра къелзаяв аялрин гъерекатдин “Хъультүн фестивалда” инглис чылай 1-дережадин дипломдиз

лайихлубур хъана. Международный дистанционный “Къуль-2018” олимпиададин вахтунда инглис чылаз талукъ “ИНФОУРОК” проекттайд Феликс Темирхановаз сертификат гана.

Темирханов Феликс лагъай гаф кылил акъуддай, хызын зигъин авай, чешнелу азас я.

Феликсан дах Темирханов Темирхан Сардархуыр школадин завуч я. Камаллу бубади вичин къве веледни инсанпересар яз тербияламишаза. Зегъметдады рикл алай Темирхановин хизандыз хурые еке гъурмет ава.

2019 йыл мубаракрай!

Самурдин там

ЯНВАРЬ

ислен	7	14	21	28
саласа	1	8	15	22
арбе	2	9	16	23
хемис	3	10	17	24
жуюмья	4	11	18	25
киш	5	12	19	26
гъяд	6	13	20	27

ФЕВРАЛЬ

ислен	4	11	18	25
саласа	5	12	19	26
арбе	6	13	20	27
хемис	7	14	21	28
жуюмья	1	8	15	22
киш	2	9	16	23
гъяд	3	10	17	24

МАРТ

ислен	4	11	18	25
саласа	5	12	19	26
арбе	6	13	20	27
хемис	7	14	21	28
жуюмья	1	8	15	22
киш	2	9	16	23
гъяд	3	10	17	24

АПРЕЛЬ

ислен	1	8	15	22	29
саласа	2	9	16	23	30
арбе	3	10	17	24	27
хемис	4	11	18	25	28
жуюмья	5	12	19	26	29
киш	6	13	20	27	30
гъяд	7	14	21	28	31

МАЙ

ислен	6	13	20	27
саласа	7	14	21	28
арбе	1	8	15	22
хемис	2	9	16	23
жуюмья	3	10	17	24
киш	4	11	18	25
гъяд	5	12	19	26

ИЮНЬ

ислен	3	10	17	24
саласа	4	11	18	25
арбе	5	12	19	26
хемис	6	13	20	27
жуюмья	7	14	21	28
киш	1	8	15	22
гъяд	2	9	16	23

ИЮЛЬ

ислен	1	8	15	22	29
саласа	2	9	16	23	30
арбе	3	10	17	24	31
хемис	4	11	18	25	28
жуюмья	5	12	19	26	29
киш	6	13	20	27	30
гъяд	7	14	21	28	31

АВГУСТ

ислен	5	12	19	26
саласа	6	13	20	27
арбе	7	14	21	28
хемис	1	8	15	22
жуюмья	2	9	16	23
киш	3	10	17	24
гъяд	4	11	18	25

СЕНТЯБРЬ

ислен	2	9	16	23
саласа	3	10	17	24
арбе	4	11	18	25
хемис	5	12	19	26
жуюмья	6	13	20	27
киш	7	14	21	28
гъяд	1	8	15	22

ОКТЯБРЬ

ислен	7	14	21	28
саласа	1	8	15	22
арбе	2	9	16	23
хемис	3	10	17	24
жуюмья	4	11	18	25
киш	5	12	19	26
гъяд	6	13	20	27

НОЯБРЬ

ислен	4	11	18	25
саласа	5	12	19	26
арбе	6	13	20	27
хемис	7	14	21	28
жуюмья	1	8	15	22
киш	2	9	16	23
гъяд	3	10	17	24

ДЕКАБРЬ

ислен	2	9	16	23	30
саласа	3	10	17	24	31
арбе	4	11	18	25	28
хемис	5	12	19	26	29
жуюмья	6	13	20	27	29
киш	7	14	21	28	31
гъяд	1	8	15	22	29

ЦИЙИ ЙИСАН ДАФТАРРАЙ

Мукаил АГЬМЕДОВ

Чан жуванбур

Чан жуванбур , риқлиз ала масанбур! Ни къакъудна чи сифтеңан мукъавал? И дүньяда чун вири я мугъманбур, Ийин чна руғьдин хирез дававал.

Амачни чахъ чун ахгуддай шад рекъер, Гъарда вичихъ яргъан чуғваз, ял ийиз? Фер атанвай цлар хыз я чи жигер, Лам шивдай къаз, члавун файтун гъал ийиз.

Чан жуванбур,- чараҳвар дегъ дувулрин, Ийин гадар квятай къванер гиневай. Гъил къаҷуз хүн пай я дерин акъулдин, Турап алаз аквамир лаш гъилевай!

Риклера хиб дузымиш мийир хуытлерин, Къакъатуни серинзава умуырар. Тек хъайда чка къадач гъетерин, Къумек хъайла жеда рекъихъ гиширад.

Къул сад хъайла бул жеда тлем, девлетар, Цуык акуудда хуыттын циклиз алванри. Чаравиле ава меќ, къай, хифетар, Ша санал жен , тлем акакъдач душманрин.

А дүньяда чун гъакъани къакъатда, Чан аламаз къабул тийин чаравал. Умырдин рагъ тъумедив фад ахгатда, Шейтланри къй тавурай чал агъавал.

Веледриз чи чизмач уймах , багърибуру, Пакадикай фикир тийиз физвай чун. Хъендин кума ажуубурни дугърибуру, Шеѓъре рехъни жигъир течиз физвай чун.

Күчеяр дар, дарискъал тир утагъра, Къарувална Ватандал шад бубайри. Утквемдаказ экъечнай фад синағрай, Канатлани түнд гумади күптарин.

Пара хъанва дустар ягълу тавадин, Туына, хъвана лакъаб ягъиз хъфидай. Амма къери я садикъбур, дава тир, Гъам гафунал, гъам сиринал къевидай.

Якунбуркай вучиз хъанва цацунбур? Бес арха чаз герек тушни яман къуз? Жуванбуркай мийир, инсан, калунбур, Тахъун патал хай чилел чун ажуз.

Дегиш жедач...

Лагъайта заз : - Гадара чал пехир тир, Бубайрин тарс , дегъ адетар гишир тир. Гуда ваз тахт лап пачагъдин везирдин, Жаваб гуда: "Кап фахъ маса гудач чал, Гъайтлани къилел къаза , заз ажал".

Туртлани ал ракъиник квай жив хыз зун, Яд пайзавай бандунин къил, сив хыз зун. Гъахъ рахайдаз нағаък гайи къив хыз зун, Дегиш жедач амуқда яз Мукаил, Атайтлани, чан къаҷуз зи, Азраил.

Авртлани аклажар къвез яшари, Алтұшна күлф ягъйтлани күшари, Кыл элкүүриз хайитлани рушари, Кар пузмишдач , тахайтлани магъирди, Руғьдин эквер гуда халкъдиз шаирди.

* * *

Зун гъавади дегишардай живе туш, Күлес кесек я, тухуз тежек гарарвай. Хайи чилел алкүрнавай пине туш, Цуык, миже къани гаттарвай.

Зун Дербентдин рамиз тахъай къеле я! Ипекдин рехъ тухванва зи хурудай! Ам есирида душман худай желе я, Сачуналлай калар хыз, чеб къурурдай.

Зи кукушар мескен хъанва лекъериз, Аздавилин тлеам акур къакъанра. Садра килиг күн вилериз цуккверин, Акъван хци яз таквадай аранра.

Лезги тават

**Къайнбеган руш
Седакъет КЕРИМОВАДИЗ**

Эгер суал гайтілә заз : милләтдин, Вад рушан тівар яхъ къегъалар- гъетер тир. Седакъет, кү тівар къада за гъурметдин, Тирилий вах лап къакъан сув сенгер тир.

Гүрчек я кү рахун , сүрет, хесетар, Хайи халкъдихъ, дидедихъ хыз, рикл кузвой, Хузыза вилин нини хыз чал, адетар, Гъавилай квезд, за икрамиз, цуык гузва.

Хайи чилел гъурбатдин гъисс риклеваз, Регъят кар туш рекъер атлун рагарай, Шумуд сенят пак буржи хыз хив тваз, Экъечизава күн синағрай, вацларай.

Руғьдин никлे тергиз даим эчелар, Лежберди хыз, кватл хъийизва бегъерар, Лайих я квезд позмаяр, гъезелар, Багъишавай халкъдиз экъу сеънерар.

Сагърай, вах, кү Диде-Ватан Яргунар, Зульгъре гъед - руш а накъвадин багъиши, Гатаиза цуыл, ратырал элкъвэз ругунар, Хармандаллай сечме къульяй алхиши я.

Кү рикле хыз, зи риклени тал ава, Халкъ пай авун сағъ тежек хер хифет яз, Туынт ивидал элекъ тийиз звал ала, Руғь къакъан я, ам лекърез хас хесет я.

Зи лезги цав

Гъардахъ вичин чил хыз, цав ава, Күлгө, даях, кылел къав ала. Захъни ава лезги цав жуван, Чил мес я заз, цав хуыттуль яргъан.

Цавун перде къазун авуртлан, Рангар ягъиз, асун авуртлан, Адан къаник баҳтлу я маҳлукъ Туштла эгер, илифиз амукъ.

Адан къаник женнетдин багъ ква, Хуыттуль циклиз суст ийир рагъ ква. Къаравул яз са шумуд дагъ ква, Лежберривни күтенрин магъ гва.

Яраб зи цав, чил хыз, пайды жал? Тівар амачир халкъдин тайда жал? Ваъ, рази жеч ахътин къисметдал, Хъурт вегъинал лезги милләтдал.

Зун вахъ гала азгар, чимел къуз, Циф ататыла, ахлуда ялгъуз. Зун баҳтлу я вун сеқин хъайла, Карханайра кар къизгъын хъайла.

Сажидин САИДГЪАСАНОВ

Клан жемир

Гъич шехъиз клан жемир, къаз тахъайла нүкъл, Вун аял-куъял туш, къаз тежедай рикл. Квайхайда квайхайна ам, тиртла ваз къисмет, Аллагъди багъищдай ваз герек нямет.

Хъайвал-хъана ам, къанивал хъанач, Адакай чимивал, къайвал хъанач. Тахъайла, риклив къаз, хъелиз жедани? Къисметсуз гужунал гъялиз жедани?

Садбурун баҳтуни атлана лугъуз, Садбуру фад амаз къатлана лугъуз, Мегер квехъ хайитлан шехъиз жедани? Хъра тваз, цу кай квай хыз жедани?

Са сефер, атанвай дүньядин винел, Хажалат, гъамарин пар къадан къульел? Аллатай никъарихъ шехъиз алахъмир, Ви четин крарихъ садни чалахъмир.

Кын тавур, Сажидин, гузай рикл-дуркүн, Бедендал жуккүмни алачир якүн, Чарадаз сабур гуз, вун күз шелдик ква? Вучиз вун харар квай, лагъ кван, селдик ква?!

Садбуру къанивал гъалзава умумър, Гъульени къекъевзе къакъажна кикер. Жува-жув ца туна, нутасуз кумир, Я жуван риклизни акъван гуж гумир, Рぐя яд хуъхъ, чай хыз, галаачиз шекер.

Ажудаз клан ятла фена, гуз кумек, Залан пар къезилар авун паталди; Эвел на жув ая са тимил зирек, Са сефер нез алахъ артухан хуърек, Са хъсан кар ая на вун паталди.

Жув хайи бине

Зун хайи къвалин алама бине, Аламачтлани а къвалер анал. Хабар къазватла ам завай күнне, Квезд герек хана раҳазава инал? Жув и дүньядал акъатай бере, Агъа Стларин тівар алай хуъре, Идалай багъя чка авани?

Къулан мяյледа къунтлал алай гар, Вични гүзел тир пак майдин ваца; Къеплина тұна, күтүнвай тангар; Цуык ахънавай машмашдин тара, Къунши тарарап гыч тақур жуъре. Чандардай хууrez ципицин чере, Идалай багъя чка авани?

Сулейман хайи къуншидал къвалер, Са пата Жумя къакъан тир мискин. Вилик Чатун ким, кватл жедай эллэр. Суыгъетар ийиз дерди-гъал риклин. Вилик пата чад, гатас якъл, деъре, Гъаятда тланур, чраз фу, шуъре, Идалай багъя чка авани?

Анал гагъ түквен, фу гудай хууруз, Гила аптекдин ала дарамат. Күтъягъун патал зи шиир күрүз, Аквазвачтлани еке аламат; Къиметдин тимил тушир са зерре, Ширыатдин зун тур рекъе шегъре, Идалай багъя чка авани?

Сажидин вуна аял тир вахтар, Къуыз къайила, хизва рикл. Ам бине тирла, жагъанвай баҳтар, Лежбер хыз ава ашукъ тир никъел. Вун хайи чавуз гъед хууrez Зуыгъре, Гайи садакъя, къабулай пире, Идалай багъя чка авани?

Агатазавач са умудни патарив Вучиз, дүнья, на вун икл дар авунва? Гару даклар күквазава гъутарив, Фул беденди, кичини риклик кутунва...

Ширин сүгъбет гагъ күрпедиз ийизва. Ривајатдин эцигнава лувар цал: - Къизилгүльдихъ галуқына тур хизивай, Ярхар хъана, хуруз гъайхана пехъи тлал...

Пуд къизилгүль, къильер күрсна, шүткъиенва, Яру иви, чулау цивин, лацу хар. Сусар хъайи, турап акъур, ифенвай, Чилеллайтла хъана абур пайдахар?

Аяз гъайхана чими къвализ, душман хыз, Гъужумнава кеб зчяялай дидедал. Экъечнай ам, ястух къуна пашмандаз, Чубарук хыз гъерекатна күчедал.

Чакъалди хыз, гъайизавай, шехъиз гар, Тар гатазвай акъказ тийиз, гузай къив. Зайиф хилер, нажаҳди хыз ийиз тлар, Агатазавай, чепелукъ, хыз къүгъваз жив.

Агъмишиз тар, свас сефилдиз рахана, Муынъуббатди живед нехиш къалурна. Вичин ярдин ушар къешиенг атана, Ажуғълувал дүньядивай чуккурна...

Хъанач, жедач ви сес бамиш, Аманат я Давутан тур. Викъегъивил жез яшамиш, Эцягъиз няс къалгъанда күр...

Михы я ви якъут хыз чал, Гъар са тариф лайих я ваз, Хважамжамдин гъевес, шадвал Кланзава ви гарданда тваз.

Къалгъанрин цацар ақваҳазава ваз, Инсағуз гатаз, сефириз чалар. Амма гъвергъверар къуажда къуғъваз, Ашкъидиз михы хуъзва генг тулар.

Күтъягъ жезва ийиф, ви дерт тир чулав. Шем хыз ціразвай баҳтунин мензил. Цайлапандин хыз галуқына ялав, Шүткъуынра, гъайиф, назик цукквед кыл,

Соня ИБРАМХАЛИЛОВА

Эвер гузва

Умумър гъализ ацуына са луткведа, Эй, инсанар, вүч тан жуван улкведа? Ажал къведа пачагъдинни ваараал, Гъетер хъана, хутаҳда чун цаварал.

Ша, хүн, зи халкъ, и эбедлух луткве – чил, Чи несириз къядир хурай адан чир. Къацу чуылдай ни атурай цуккведен, Тибиатдив раҳадайвал улкведен.

Цуз вуна чаз атласс-перем, дерзичи, Адан къене къуғъвадайвал руғъер чи. Устлар, вуна эцига чаз дарамат, Аллагъдин къвал, акурла, жен аламат.

Вуна кутур чехи бустан, багъманчи, Тлал гъатзайвай риклериз хуй дарман чи. Сад тир, халикъ, ракъура чаз берекат, Чи къачерик акатдайвал гъерекат.

Сурын гъала женнет-багъдиз на, чубан, Абүр акваз риклер хурай чи кубан. Регъуз ацай нек хурай калери, Чин гурай чаз гъечи күрле келери.

Хуурун къулал дем кутур чаз на, ашукъ, Саз гъилеваз элдин юкъа жув ацуыкъ. Чан аламаз аквадайвал женнетар, Сада-садаз ийин чна гъурметар.

Эвер гузва Соняди къез луткведай, Эй, инсанар, вүч тан жуван улкведа? Гъузел чилер, майвадив ацай битмиш, Садавайни чи луткве-чил жеч батмиш.

Вагиф РАМАЗАНОВ

Ахварай заз

Буба акунай ахварай заз. Чин ачуҳ тир, вич - дамах газ... Гъузел къаматдихъ бубадин, Гъикъван вахт тир зи вил галаз.

Раханай чун халкъарикай, Дагъларикай, багъларикай, Авур-тавур крарикай, Хъсан ва пис ксарикай.

Дин

Диде-бубадиз гъурмет авун

Аллагьди лагъана: "Регымливиляй абууз күмтүүгъвал къалура ва лагъ: "Я Рабби, регым ая абууз, гъык! абуу регымдалди зун гъвччи чавуз хөннат!" ("Ат-Тарикъ", 24).

Абу Абд ар-Рагъман Абдуллах бин Масуда лагъана: "Садра за Пайгъамбардивай (с.а.с.) хабар къуна: "Аллагьдиз виридалайни гъи кар къан я? Ада лагъана: "Вахтунда авур кап!". За хабар къуна: "Адалай къулухъ?" Ада лагъана: "Диде-бубадиз гъурмет авун". За хабар къуна: "Адалай къулухъ?" Ада лагъана: "Аллагьдин рекье жөнг чүгүн". (Аль-Бухари, Муслим).

Абу Гъурайради агақъарайвал, Аллагьдин Расулди (с.а.с.) лагъана: "Къуй Аллагьдихъ ва Къияматдин йикъяхъ инаниши жөзвай касди мугъман хъсан-

диз къабулрай ва къуй Аллагьдихъ ва Къияматдин йикъяхъ инаниши касди хъсан гафар лугъурай ва я чукъни тавуна акъвазрай" (Аль-Бухари, Муслим).

Абу Гъурайради лагъана: "Садра Пайгъамбардин (с.а.с.) патав са кас атана ва хабар къуна: "Я Аллагьдин Расул (с.а.с.), инсанрикай хъсан рафттарвал авуниз виридалайни вуж лайххуя?" Ада лагъана: "Ви диде". А касди хабар къуна: "Ахпа - вуж?" Ада лагъана: "Ви диде". А касди мад хабар къуна: "Ахпа - вуж?" А чавуз ада лагъана: "Ви буба" (Аль-Бухари, Муслим).

Муслима гъанвай гъадисдин жуъреда лугъувайвал, а касди хабар къуна: "Я Аллагьдин Расул, инсанрикай хъсан рафттарвал авуниз виридалайни вуж лайххуя?" Пайгъамбарди лагъана: "Ви диде, ахпа ви диде, ахпа ви буба, ахпа ви лап мукъвабур".

Чи ватанэгълияр – гъар сана

Халкъдин къайгъуда авай хва

нован теклифталди Тутаевский лезгийрин милли культурадин атономияни регистрация авуна.

2009-йисуз ЯЛНКА-дин къвалав Кавказдин къульлерин "Ритмы гор" ансамбль арадал гъана. И ансамбль неинки лезги тешкилатдин, гъакл Россиядин халкъарин Ассамблеядин Ярославлдин отделенидин мянрактран иштиракзы, шегъердин ва региондин сиифе суваррик алакъунар къалурзана.

2014-йисуз В.Гъасанован ва ЯЛНКА-дин векилрин къаюмвилек кваз Стіл Сулейманан 145 йисан юбилейдин сергъятра аваз шаирдин уруслыч таржума авунтай ширин "Цийи таржумаяр" къватыл чапдай акуудна. Ктабдин презентация Ярославлдин мэриядин залда, Москвада милләттин къале ва Дагъустандын писателрин Союзда къиле фена.

В.Гъасанован рөгъбервилек кваз лезги культурадин тешкилатди, гъа арадал атай йисалай эгечина, неинки милли, гъакл шегъердин, гъуку-

матдин, диндин суварриз, спортдин талукъарнавай метгеблу самбар мянрактарат тухванва.

Футболдин "Садвал" команда-дини 2007-йисалай жуъреба-жууре акъажунра агалкъунралди иштиракзы.

Лезги тешкилатди 2011-йисуз арадал гъай "Ярославский областдин азаддиз къуршахар къунин федерацияди" вичин къвалахъсан нетижайралди давамарзана.

Халкъдин къайгъуда авай, милливал хүз алахъзайв ватанэгълиди шегъерда авай жөгүй лезгийриз хайи чал чирун патал 2017-йисуз Ярославлда лезги чалан мектебни ачуна.

Ярославский областдин общественный палатади 2014, 2015, 2016-йисара лезгийрин милли тешкилат (ЯРЛНКА) и областда "Ватандашвилин агалкъунар" номинациядай жемиятдин лап хъсан тешкилат из гысабана.

2015-йисуз шегъердин мэрдин теклифталди Васиф Гъасанов сиифе из Ярославль шегъердин общественный палатадин векилвиле хъяна, 2018-йисуз мад сеферда хъя хъувуна. Гъа са вахтунда 2015-йисалай ам Россиядин халкъарин Ассамблеядин Ярославлдин отделенидин руководителдин заместитель я.

Датана жемиятдин къвалахрал машгъул ятланы, "Термоклимат" түквенин сеть кардик кутуналди, чи ватанэгълиди вичин карчилини къвалахни агалкъунралди давамарзана.

Къуй адахъ ва ам къиле авай милли тешкилатдихъ мадни зурба агалкъунар хъурай!

Квездидан?

Фосса

Төбиятта чаз гъатта ванни тахъай, телевизордайни такур гъайванар ава. Гъахтынбурукай сад Мадагаскарда яшамиш жөзвай фосса тъвар алай вагъши гъайван я. Винел патан акунрай гъвччи пумадиз ухшар тирвилляй ам гзаф вахтара кацерикай яз гъисабзай.

И вагъшидин бедендин яргъивилел 61-80 сантиметр, къакъанвилел 37 сантиметр къван жеда. Тумуннин яргъивал саки бедендин яргъивилиз барабар я. Фосса тъиш гъвччи, заланвал 7-12 килограмм къван жедай гъайван я. Адёт яз, и вагъшияр мурхъбуз рангуннуб, амма къериц-Царуз чулавбурни жеда.

Фоссайри чипин магъарајр тамара түккүрд, амма түүн жагъурун патал абуу күл-кусар авай гөгъенш чулыларни гзаф вахтар акуудда. Гъууч авуннин гөрекатар абуу гзафни-гзаф ийфен, гагъ-гагъ хурушум вахтунда къилиз акуудда. Недай сүрсөт яз фоссайри нек хъвадай гъвччи гъайванар, къушар, гъашаратар, чурчулар ва хур галчурдай маса гъайванар ишлемишда. Бязи вахтара абуу Мадагаскарда бул тир лемурални гъужумда. Пацарин ва тумуннин къумекдальди фосса тараизни регъятдиз акуахда. Адан сес кацин сесиниз ухшар я.

Дульњада

Уълкведин итижар патал

Россиядин премьер-министр Дмитрий Медведева Украина-диз талукъ санкцияр гөгъеншарунин гъакъиндай къаардал къул чүгүнвайдакай «Twitter» соцсетди малумарна. "И кар чи государстводин, тешкилатарин ва ватандашрин итижар хүн патал авунва", - кхъена Д. Медведева.

Гъуматдин пресс-къулгүйдди хабар гузайвал, санкцийрин сиягъдик 200-далайни гзаф ксар ва тешкилатар акат хъувунва.

22-октябрдиз РФ-дин Президент В.Путин Украина-диз талукъ яз экономикадин жигъетдай маҳсус серенжемар къабулунин гъакъиндай къаар акууднай. Санкцийрин сияя гъазурун министрлар тапшурмишна. Нетижада сиягъдик 322 украинини 68 тешкилат акатна.

Августдин ваца Киевди Крымдин мутьяр эцигунихъ галаз алакъалу месэла меземмет авуна ва Россиядин акси са жерге санкцияр малумарна.

Сириядиз къумек гудалда

Саудовский Аравия Сирия гүнгүнна хүнин кардиз пулдин тақтатар чара ийиз гъазур я. Идан гъакъиндай США-дин президент Д. Трампа вичин "Twitter" аккаунтда малумарна.

Адан гафарай, Саудовский Аравияди Сириядиз къумек гуз гъазурвал къалурна. Трампа ихтиин кам къачунай арабрин уль-квидес чухсагъулни малумарна.

"Аквазвани? Яргъа авай США-ди ваъ, гзаф девлетлу уълк-вейри чинп къуншигъиз гүнгүнна хүнин карда къумек гун тебрикдай кар тушни мегер!", - кхъенва Д. Трампа.

19-декабрдиз раижайвал, США-ди Сириядай чинп аскерар ахкъудиз башламишна. Күшунар ахкъудунин гъерекатар 60-100 юкъуз давам жедайдакай гъайвана.

Сириядай граждан дяве 2011-йисалай давам жезва. 2015-йисан зулалай Сириядин гъуматдин толабуналди Россияди азас террористар терг авунин карда къумекзана. Ягъунар, Дамаскдай ихтиир къачун тавуна, 2014-йисалай США къиле авай международный коалициядии къазва.

МРОТ-дин къадар артухарда

Россиядин Президент В.Путина гъар йисуз зегъметдин гъакъидин агъа къанин къадар (МРОТ) артухарунин гъакъиндай закондин къаардал къул чүгүна. Адан асаслу яз, МРОТ-дин къадар юкъван гысабадалди 117 манатдин артухарда. Идан гъакъиндай "RT" телеканалдин сайтиди хабар гузва.

Октябрдин ваца гъар йисуз зегъметдин гъакъидин агъа къанин къадар хажунин, ам яшамиш хүнлиз лазим агъа къанин дережадив къван агакъарунин гъакъиндай Госдумади законопроект къабулнай.

Икк, 2019-йисуз 117 манатдин артух хъувуниди МРОТ-дин къадарди 11280 манат тешкилда. Идалай вилик МРОТ-дин къадар 2018-йисан майдиз 11163 манатдив агақъдайвал хаж хъувунай.

Крокодилри гъужумзана

ЮАР-да (Африка) вацун къереҳда парталар чуъхузвай аялдал садлагъана крокодилди гъужумзана. Идакай "eNews Channel Afri" чешмеди хабар гузва.

Түкъуль агъвалат Лимполо вилаятдин Тхояхояндо шегъердин мукъув 22-декабрдиз арадал атана. Полициядин делилралди, гада эхиримжи сеферда вацун патав акунай. Ада вичин дустарихъ галаз вацун банд алай чкадал парталар чуъхузвай. И участок гъамиша крокодилри гъужумзавайди ятланы, инсанри игътияж хуъзвач. Бейхабардиз цый экъечай крокодилрикай сада аял легъзейрин къене тухвана.

Арадал атай чуру агъвалатдикай полициядин къулгүйчийриз пакадин юкъуз чир хъана ва гададихъ къеъзвез башламишна. Миччини хъана, амма къутармишунин дестедин гъерекатри са нетижаки гана. Пакадин юкъуз жагъурунин серенжемар мадни давамарна. Эхирин аялдин къилел атай душушу дуздал акуудна.

Полициядин къуллугъчийри диде-бубайриз чинп аялар гузчиликий худ тавун, абур вацун патарив ахъай тавун меслятна. Къейдздавайвал, эхиримжи вахтара крокодилри инсанрал гъужумунин душушуаш артух хъана.

Нетижаяр къуна

Россиядин МИД-ди 2018-йисуз США-дихъ галаз хъайи алакъайрин нетижаяр къуна. Идакай РБК-диз РФ-дин къеъзепатан краин министрдин заместитель Сергей Рябкова малумарна.

Адан гафарай, "тарифдай хътиин са затини авач". Терроризмийхъ галаз женг чүгүннин карда са фикирдал атун, финансир, энергетикадин министрствоихъ галаз хъсан алакъаяр хъун - МИД-дин векилди анжак хъа и месэлай агалкъунар яз гысабана. Гъа са вахтунда, Рябкова къейд авурвал, Международный космический станцийрин барадайни къвалахар санал тамамарун давамарзана.

"Санлай къачула, алакъайрин жигъетдай вилик финин крат Тимил я", - нетижаки къуна дипломати. Москвадинин Вашингтондин арада түкълей алакъаяр авач. Къве терефдини гъялна къланзайв месэлайрин къадар гзаф.

Чин гъазурайди - Куругъли ФЕРЗАЛИЕВ

понедельник, 7 января

РГВК

- 06.45 «Заряжайся!» 6+
07.00 Мультфильм 0+
07.20 Д/ф «Истоки вечных традиций» 12+
07.40 «Заряжайся!» 6+
07.50 Детский телеспектакль «Приключения мушкетеров» 6+
08.25 X/f «Заряжайся!» 6+
08.35 X/f «Майская ночь, или Утопленница» 12+
09.50 Музыкально-драматическая постановка Дагестанского театра оперы и балета «Хоч-бара» 12+
11.35 X/f «Цыган» 1, 2 с.с.
15.25 Мюзикл для детей «Новогодние приключения Маги и Пати» 6+
16.30 Время новостей Дагестана
16.55 X/f «Вечера на хуторе близ Диканьки» 12+
18.15 Д/ф «Неодиноч-
- ство. Услышать слово Божье» 12+
18.45 Передача на табасаранском языке «Мил» 12+
19.30 Время новостей Дагестана
19.50 Концерт Государственного Академического Северного русского народного хора г. Архангельска «Приезжайте к нам на Север» 12+
22.30 Время новостей Дагестана
22.50 X/f «Загадка кубачинского браслета» 12+
00.30 Время новостей Дагестана
00.50 Золотая коллекция фильмов о родном крае. Д/ф «Дербент»
01.00 Передача на табасаранском языке «Мил» 12+
01.35 Т/с «Владыка морей»

ПЕРВЫЙ

- 06.00 Новости.
06.10 «Александр Абдулов. «С любимыми не расставайтесь».
07.00 Комедия «Моя мама - невеста».
08.25 X/f «Зимний роман».
10.00 Новости.
10.15 «ВидеоВидео?»
11.10 «Наедине со всеми».
12.00 Новости.
12.15 Т/с «Питер-Москва».
14.20 «А. Пугачева. «А знаешь, все еще будет...».
15.15 «Достояние Республики: А. Пугачева».
17.00 Телепроигра «Угадай мелодию». Новогодний выпуск.
18.00 Вечерние новости.
18.15 Большой рождественский концерт.
21.00 «Время».
21.20 «Сегодня вечером».
00.00 «Владимир Минин. Признание в любви».
01.15 «Семейный альбом».

РОССИЯ 1

- 05.00 Телевизионный сериал с «Дояркой из Хапчетовки 3». (12+).
08.45 Телевизионный сериал «Голубка». (12+).
11.00 «Вести».
11.20 Рождественское интервью Святейшего Патриарха Кирилла.
11.45 Телевизионный сериал «Свидетельство о рождении». (12+).
20.00 «Вести».
20.40 Художественный фильм «Тень любви». (12+).
23.30 «Русское Рождество».
01.25 Художественный фильм «За полчаса до весны». (12+).

НТВ

- 05.35 Д/ф «Афон. Русское наследие». (16+).
06.25 X/f «Двоев в чужом доме». (16+).
08.00 «Сегодня». (16+).
08.15 X/f «Мой грех». (16+).
10.00 «Сегодня». (16+).
10.20 «Рождественская пепсика года».
12.05 X/f «Ветер северный». (16+).
14.00 Т/с «Наше счастливое завтра». (16+).
16.00 «Сегодня». (16+).
16.15 Т/с «Наше счастливое завтра». (16+).
22.40 «Рождество на Роза Хутор». (12+).
00.15 X/f «Спасайся, брат!». (16+).
03.25 Т/с «Шериф». (16+).

ДОМАШНИЙ

- 06.30 «Домашняя кухня». (16+).
06.45 X/f «Домашняя кухня». (16+).
08.00 «Сегодня». (16+).
08.15 Д/ф «Барбоскин» эп. «Хозяин». (16+).
12.50 Мелодрама «Скарлетт». (США). (16+).
20.00 Мелодрама «Стандарты красоты». (16+).
00.00 «6 кадров». (16+).
00.30 Мелодрама «Красивый и упрямый». (Индия). (16+).
03.30 Д/ф «Ванга. Предсказания сбываются».
19.00 «Сегодня». (16+).
19.25 Т/с «Наше счастливое завтра». (16+).
22.40 «Рождество на Роза Хутор». (12+).
00.15 X/f «Спасайся, брат!». (16+).
05.30 «Домашняя кухня». (16+).

ТВ-ЦЕНТР

- 07.00 X/f «Парижские тайны».
09.00 С Рождеством Христовым! Поздравление.
09.05 Д/ф «Бакобак» эп. «Хозяин». (16+).
09.55 Д/ф «Евгений Дятлов». (16+).
10.50 Д/ф «Испытание верностью».
11.50 X/f «По семейным обстоятельствам».
14.30 «События». (16+).
14.50 «Смех, метель и капитан».
16.00 Великая Рождественская Вечерня.
17.15 X/f «Двенадцать чудес».
19.15 X/f «Как вернуть мужа за тридцать дней».
21.05 «События». (16+).
21.25 «Приют комедиантов».
23.15 Д/ф «Михаил Задорнов».
00.15 Д/ф «Список Фурцевой: черная метка».

ЗВЕЗДА

- 06.00 X/f «Снежная королева».
07.40 X/f «Иван да Марья».
09.00 Новости дня. (16+).
09.15 X/f «Иван да Марья».
09.45 Т/с «Россия молодая», 1-9 с.
13.00 Новости дня. (16+).
13.15 Т/с «Россия молодая», 1-9 с.
18.00 Новости дня. (16+).
18.15 Т/с «Россия молодая», 1-9 с.
22.55 X/f «Карьера Димы Горина».
00.55 X/f «Это мы не проходили».
02.55 X/f «Соломененная шляпка».
05.15 Д/ф «Легендарные самолеты. Ту-144. Устремленный в будущее».

вторник, 8 января

РГВК

- 06.45 «Заряжайся!» 6+
07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на табасаранском языке «Мил»
07.55 «Заряжайся!» 6+
08.05 Мультифильмы 0+
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 «Заряжайся!» 6+
08.55 X/f «Загадка кубачинского браслета» 12+
10.35 Концерт Государственного Академического Северного русского народного хора г. Архангельска «Приезжайте к нам на Север» 12+
12.50 X/f «Цыган» 3, 4 с.с.
12+
16.10 Мультифильм 0+
16.30 Время новостей Дагестана
- 16.55 X/f «Сказание о Земле Сибирской» 12+
18.45 Передача на лакском языке «Альчи ва агълу» 12+
19.30 Время новостей Дагестана
19.50 «Подробности» 12+
20.20 Ток-шоу «Дагестан. Правила жизни» 12+
22.00 «Учимся побеждать» 12+
22.30 Время новостей Дагестана
22.50 X/f «Тайна синих гор» 12+
00.15 Д/ф «Мельник Сайдагасан» 12+
00.30 Время новостей Дагестана
00.45 «Заряжайся!» 6+
00.55 X/f «Три этюда о Дагестане» 12+
09.10 X/f «Тайна синих гор» 12+
10.30 «Лучшее на РГВК» Д/ф «Край предков» 12+
11.10 «Дингир Дангарчу»
11.45 «Учимся побеждать»
12.05 «Подробности» 12+
12.30 Время новостей Дагестана
12.50 Ток-шоу «Дагестан. Правила жизни» 12+
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 X/f «Возвращение Будулая» 1с. 12+

ПЕРВЫЙ

- 06.00 Новости.
06.10 «Софико Чиаурели. «Жизнь прекрасна».
07.00 X/f «Ищите женщины».
10.00 Новости.
10.15 «ВидеоВидео?»
11.10 «Наедине со всеми».
12.00 Новости.
12.15 Т/с «Питер-Москва».
14.20 «Михаил Танич. «На тебе сошелся клином белый свет...».
15.15 «Достояние Республики: Михаил Танич».
17.00 Телепроигра «Угадай мелодию». Новогодний выпуск.
18.00 Вечерние новости.
18.15 «Кто хочет стать миллионером?»
19.30 Золотая коллекция фильмов о родном крае. Д/ф «До мой кошара» 12+
00.15 Д/ф «Мельник Сайдагасан» 12+
00.30 Время новостей Дагестана
00.40 «Семейный альбом».

РОССИЯ 1

- 11.20 Местное время. «Вести-Дагестан»
05.00 Т/с «Доярка из Хапчетовки 3». (12+).
08.45 Т/с «Голубка». (12+).
11.00 «Вести».
11.20 «Вести». Местное время.
11.40 «Новогодний парад звезд».
13.30 «Идущие к черту». Расследование Б. Соболева. (12+).
18.00 Вечерние новости.
18.15 «Кто хочет стать миллионером?»
19.30 «Лучше всех!» Новогодний выпуск.
20.00 «Время».
21.20 Т/с «Султан моего сердца».
23.20 «Самые. Самые. Самые».
00.20 «Семейный альбом».

НТВ

- 05.00 X/f «Спасайся, брат!». (16+).
08.00 «Сегодня». (16+).
08.15 Детектив «Новодевичца». (США). (16+).
10.00 «Сегодня». (16+).
10.20 Детектив «Новодевичца». (16+).
12.00 Фестиваль «Добрая волна».
14.00 Т/с «Наше счастливое завтра». (16+).
16.00 «Сегодня». (16+).
16.15 Т/с «Наше счастливое завтра». (16+).
19.00 «Сегодня». (16+).
19.25 Т/с «Наше счастливое завтра». (16+).
22.55 Д/с «Предсказания: 2019». (16+).
23.55 «6 кадров». (16+).
00.30 Мелодрама «Бобби». (Индия). (16+).
19.00 Мелодрама «Стандарты красоты. Новая любовь». (16+).
03.50 Д/ф «Женщины со сверхспособностями». (16+).
05.45 «6 кадров». (16+).
06.00 «Домашняя кухня». (16+).

ДОМАШНИЙ

- 06.30 «Домашняя кухня». (16+).
07.00 Мелодрама «Если наступит завтра». (США). (16+).
13.15 Мелодрама «Привидение». (США). (16+).
15.45 Комедия «За бортом». (США). (16+).
18.00 «6 кадров». (16+).
19.00 Мелодрама «Стандарты красоты. Новая любовь». (16+).
22.55 Д/с «Предсказания: 2019». (16+).
23.55 «6 кадров». (16+).
00.30 Мелодрама «Бобби». (Индия). (16+).
19.00 Мелодрама «Тронинка вдоль реки». (Россия - Беларусь). (16+).
22.50 Т/с «Женский доктор 2». (16+).
14.00 Т/с «Невский». (16+).
16.00 «Сегодня». (16+).
16.25 Т/с «Невский». (16+).
17.00 Местное время.
17.25 «Судьба человека». (16+).
18.00 «6 кадров». (16+).
19.00 Мелодрама «Тронинка вдоль реки». (Россия - Беларусь). (16+).
22.00 «События». (16+).
00.30 Мелодрама «Девдас». (Индия). (16+).
04.20 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
04.50 «Тест на отцовство». (16+).
05.45 «6 кадров». (16+).
06.00 «Домашняя кухня». (16+).

ТВ-ЦЕНТР

- 08.50 Д/ф «Советские секс-символы: короткий век».
09.35 Д/ф «Леонид Агутин. От своего я не отказываюсь».
10.45 «Спасите, я не умею готовить».
11.30 X/f «Тайна двух океанов».
14.30 «События». (16+).
14.45 «Михаил Танич. Все хорошее - не забываеться!»
16.15 Д/ф «Михаил Задорнов. Когда смешно, тогда не страшно».
17.15 X/f «Три дня на любовь».
19.15 Детектив «Вероника не хочет умирать».
22.55 «События». (16+).
23.10 Д/ф «Михаил Булгаков. Роман с тайнами».
00.05 Д/ф «Роковые роли. Напророчить будущему».
00.55 Д/ф «Евгений Миронов. Один в лодке». (16+).
01.35 Д/ф «Горькие ягоды».

ЗВЕЗДА

- 06.15 Художественный фильм «Золотая мина».
09.00 Новости дня. (16+).
09.15 Т/с «Высший пилотаж», 1-16 с. (16+).
13.00 Новости дня. (16+).
13.15 Т/с «Высший пилотаж», 1-16 с. (16+).
18.00 Новости дня. (16+).
18.15 Т/с «Высший пилотаж», 1-16 с. (16+).
00.50 Художественный фильм «Военно-полевой роман». (12+).
02.35 Художественный фильм «Гусарская баллада».
04.25 Д/с «Зафронтовые разведчики». (12+).
05.15 Художественный фильм «Отчий дом». (12+).

среда, 9 января

РГВК

- 06.45 «Заряжайся!» 6+
07.00 Новости Дагестана
07.15 Передача на дагестанском языке «Альчи ва агълу»
07.55 «Заряжайся!» 6+
08.00 Мультифильмы 0+
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 «Заряжайся!» 6+
08.55 Д/ф «Три этюда о Дагестане» 12+
09.10 X/f «Тайна синих гор» 12+
10.30 «Лучшее на РГВК» Д/ф «Край предков» 12+
11.10 «Дингир Дангарчу»
11.45 «Учимся побеждать»
12.05 «Подробности» 12+
12.30 Время новостей Дагестана
12.50 Ток-шоу «Дагестан. Правила жизни» 12+
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 X/f «Возвращение Будулая» 1с. 12+
- 16.30 Время новостей Дагестана
16.50 X/f «Возвращение Будулая» 2с. 12+
18.15 Д/ф «Недоинчесто. Окно в мире» 12+
18.45 Передача на дагестанском языке «Адамти ва замана» 12+
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 «Кунакская» 12+
21.00 «Искусство в традициях народов Дагестана» «Женский национальный костюм» 12+
21.45 «История Дагестана в лицах. Барятинский»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 X/f «Горская новелла» 12+
00.30 Новости Дагестана
00.40 «Контрольная закупка».

ПЕРВЫЙ

- 05.00 «Доброе утро». (16+).
09.00 Новости.
09.15 «Сегодня 9 января. День начинается».
09.55 «Модный приговор».
10.55 «Жить здорово!»
12.00 Новости.
12.15 Т/с «Двойная жизнь».
15.00 Новости.
15.15 «Давай поженимся!»
16.00 «Мужское/Женское».
18.30 Обзор газет «ХакиКыят» 12+
18.45 Передача на аварском языке «Гладонги гамалги заманги» 12+
19.30 Новости Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 «Человек и вера»
20.50 «Вернисаж» 12+
21.20 «Агросектор» 12+
21.50 «Линия судьбы Марьям Данданова» 12+
22.30 Новости Дагестана
23.00 Время новостей.
23.20 Д/ф «Севастопольские рассказы» 1 с

ПЯТНИЦА, 11 ЯНВАРЯ**РГВК**

- 06.45** «Заряжайся!» 6+
07.00 Новости Дагестана
07.15 Передача на аварском языке «Гладанги гъамали заманги» 12+
07.55 «Заряжайся!» 6+
08.05 Мультфильм 0+
08.30 Новости Дагестана
08.45 «Заряжайся!» 6+
08.55 X/f «Большая прогулка» 16+
11.25 «Пятничная проповедь» Прямая трансляция с центральной Джума-мечети г. Махачкала
11.55 «Человек и вера»
12.30 Новости Дагестана
12.50 «Агросектор» 12+
13.20 «Вернисаж» 12+
13.50 «Линия судьбы» Марьям Дандамаева 12+
14.30 Новости Дагестана
14.55 X/f «Берегите женшин» 1 с. 12+

- 16.30** Новости Дагестана
16.55 X/f «Берегите женшин» 2 с. 12+
18.15 Д/ф «Братья» 12+
18.30 Обзор газеты «Дагестанская правда» 12+
18.45 Передача на кумыкском языке «Замангар гете, халкъ гетмес» 12+
19.30 Новости Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 «Подробности» 12+
20.45 «Лучшее на РГВК» Д/ф «Три грани холодного искусства» 16+
21.45 «Память поколений» Анатолий Хуторянский
22.30 Новости Дагестана
23.00 Время новостей. Махачкала
23.20 Д/ф «Севастопольские рассказы» 2 с. 12+
00.30 Новости Дагестана
01.00 Передача Замангар гете, халкъ гетмес 12+
04.35 «Давай поженимся!»

ПЕРВЫЙ

- 05.00** «Доброе утро».
09.00 Новости.
09.15 «Сегодня 11 января. День начинается».
09.55 «Модный приговор».
10.55 «Жить здорово!»
12.00 Новости.
12.15 Т/с «Двойная жизнь».
15.00 Новости.
15.15 «Давай поженимся!»
16.00 «Мужское/Женское».
18.00 Вечерние новости.
18.35 «Человек и закон».
19.45 Телегра «Поле чудес».
21.00 «Время».
21.30 Т/с «Султан моего сердца».
23.25 «Самые. Самые. Самые».
00.20 Т/с «Семейный альбом».
02.25 X/f «Нет такого бизнеса, как шоу-бизнес».
04.35 «Давай поженимся!»

РОССИЯ 1

- 11:25, 14:25, 17:00, 20:45** Местное время. Вести-Дагестан
17:25 Новогоднее настроение.
09.00 «Вести».
09.25 «Утро России».
09.55 «О самом главном».
11.00 «Вести».
11.25 Местное время.
11.40 «Судьба человека»
12.50 «60 минут». (12+).
14.00 «Вести».
14.25 Местное время.
14.40 «Аншлаг».
17.00 Местное время.
17.25 «Андрей Малахов».
18.50 «60 минут». (12+).
20.00 «Вести».
20.45 «Вести». Местное время.
21.00 Т/с «Рожденная звезда».(12+).
00.30 «Необыкновенный Огонек - 2019».
01.00 Передача Замангар гете, халкъ гетмес 12+
04.35 «Давай поженимся!»

НТВ

- 06.00** «Сегодня». (16+).
06.05 Т/с «Преступление будет раскрыто». (16+).
07.00 «Сегодня». (16+).
07.05 Т/с «Преступление будет раскрыто». (16+).
07.40 Т/с «Мухтар. Новый след». (16+).
08.00 «Сегодня». (16+).
08.05 Т/с «Мухтар. Новый след». (16+).
10.00 «Сегодня». (16+).
10.20 Т/с «Морские дьяволы». (16+).
13.00 «Сегодня». (16+).
13.25 «Чрезвычайное происшествие. Обзор». (16+).
14.00 Т/с «Невский». (16+).
16.00 «Сегодня». (16+).
16.25 Т/с «Невский». (16+).
19.00 «Сегодня». (16+).
19.30 Т/с «Паутина». (16+).
23.20 Т/с «Брач». (16+).
01.45 X/f «Против всех правил». (16+).
02.25 X/f «Стиляги». (16+).
03.20 Т/с «Шериф». (16+).

ДОМАШНИЙ

- 07.00** Д/ф «Понять. Простить». (16+).
07.30 «По делам несовершеннолетних». (16+).
09.35 «Двойной разведемся!» (16+).
10.35 «Тест на отцовство». (16+).
11.35 Д/ф «Реальная мистика». (16+).
12.35 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
14.15 Мелодрама «Валькиры несчастия». (16+).
15.40 Детектив «Возвращение «Святого Луки».
17.25 X/f «Рассвет на Санторини».
19.20 «Петровка, 38». (16+).
19.40 «События». (16+).
20.05 X/f «Кроткий». (16+).
22.00 «События». (16+).
23.45 «6 кадров». (16+).
00.30 Мелодрама «Хамроэз». (Индия). (16+).
04.05 Д/ф «Пориж подождет». (США - Япония). (16+).
04.35 «Тест на отцовство». (16+).
02.00 X/f «Призрак на двоих».
05.35 «6 кадров». (16+).
06.00 «Домашняя кухня».

ТВ-ЦЕНТР

- 05.45** Т/с «Ой, ма-мочки!. 2».
11.30 «События». (16+).
11.50 Т/с «Ой, ма-мочки!. 2».
14.30 «События». (16+).
14.50 Город новостей. (16+).
15.05 «10 самых... громкие разорения звезд». (16+).
15.40 Детектив «Возвращение «Святого Луки».
17.25 X/f «Рассвет на Санторини».
19.20 «Петровка, 38». (16+).
19.40 «События». (16+).
20.05 X/f «Кроткий». (16+).
22.00 «События». (16+).
23.00 Время новостей. (16+).
23.15 Т/с «Призывание». (12+).
03.00 X/f «Игра без правил». (12+).

ЗВЕЗДА

- 07.50** Т/с «Жизнь и приключения Мишки Япончика», 1-4 с. (16+).
09.00 Новости дня. (16+).
09.15 Т/с «Жизнь и приключения Мишки Япончика», 1-4 с. (16+).
10.00 Военные новости.
10.05 Т/с «Жизнь и приключения Мишки Япончика», 1-4 с. (16+).
13.00 Новости дня. (16+).
13.15 Т/с «Жизнь и приключения Мишки Япончика», 5-12 с. (16+).
14.00 Военные новости.
14.05 Т/с «Жизнь и приключения Мишки Япончика», 5-12 с. (16+).
18.00 Новости дня. (16+).
18.40 Т/с «Жизнь и приключения Мишки Япончика», 5-12 с. (16+).
23.00 Новости дня. (16+).
23.15 Т/с «Призывание». (12+).
03.00 X/f «Игра без правил». (12+).

суббота, 12 января**РГВК**

- 07.00** Время новостей Дагестана
07.15 Передача на кумыкском языке «Замангар гете, халкъ гетмес» 12+
07.55 Мультфильм 0+
08.30 Время новостей Дагестана
08: 55 X/f «Два Федора» 12+
10.20 «Лучшее на РГВК» Д/ф «Три грани холодного искусства» 16+
11.20 «Мой малыш» 12+
11.50 Мультфильм 0+
12.05 «Галерея вкусов» 12+
12.50 «Память поколений» Анатолий Хуторянский 12+
13.35 «Подробности» 12+
14.00 Концерт Зайнаб Абсаматовой 12+
16.30 Время новостей Дагестана
16.55 Дагестанское кино.

- X/f «Шамиль. Рай под тенью сабель» 12+
18.25 «Глянец» 12+
18.45 Передача на лезгинском языке «Вахтар в инсанар» 12+
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Проект «Мы народ российский. Дагестан многонациональный»
20.50 Концерт «Музикальный майдан» 12+
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 X/f «Свадьба соек» 12+
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 «Мой малыш» 6+
02.05 X/f «Величайшее шоу мира» 16+
04.40 Передача «Вахтар в инсанар» 12+

ПЕРВЫЙ

- 06.10** «Россия от края до края».
06.50 X/f «Белая ночь, нежная ночь...», 1 с.
07.55 «Играй, гармонь любими!»
08.45 «Смешарики. новые приключения».
09.00 «Умницы и умники».
09.45 «Слово пастиря».
10.00 «Проект «Мы народ российский. Дагестан многонациональный»
10.15 «Семен Фарада».
11.10 «Теория заговора».
12.00 Новости.
12.15 «Идеальный ремонт».
13.20 «Раймонд Паулс. Милион апых роз».
14.20 Юбилейный концерт Раймонда Паулса.
16.20 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на лезгинском языке «Вахтар в инсанар» 12+
17.50 «Экслюзив»
19.30 «Сегодня вечером».
21.00 «Время».
21.20 «Сегодня вечером».
23.00 X/f «Золото». (18+).
01.10 «Семейный альбом».
04.40 Передача «Вахтар в инсанар» 12+

РОССИЯ 1

- 8.40** Местное время.
11.10 Местное время. Вести-Дагестан
05.00 «Утро России». Суббота.
08.40 Местное время. Суббота. (12+).
09.20 «Сто к одному».
10.10 «Легенда о танке».
10.15 «Семен Фарада».
11.10 «Теория заговора».
12.00 Время новостей Дагестана. Итоги.
12.15 «Ноедине со всеми».
13.00 X/f «Титаник».
14.20 Юбилейный концерт Раймонда Паулса.
16.20 «Кто хочет стать миллионером?»
17.50 «Экслюзив»
19.30 «Сегодня вечером».
20.00 «Вести в субботу».
20.45 «Аншлаг. Старый Новый год».
00.35 X/f «Принцесса с севера». (12+).

НТВ

- 04.50** «Все звезды в Новый год». (12+).
06.30 X/f «Зимняя вишня».
08.00 «Сегодня». (16+).
08.15 «Зарядись удачей!» (12+).
09.10 Т/с «Мухтар. Новый след». (16+).
10.00 «Еда живая и мертвавая». (12+).
11.00 «Вести».
11.10 «Вести». Местное время.
09.20 «Сто к одному».
10.10 «Когда все дома с Тимуром Кязиковым».
11.00 «Вести».
11.20 Т/с «Любовная сеть». (12+).
20.00 «Вести недели».
22.00 Москва. Кремль. Путин.
13.00 X/f «Титаник».
16.40 «Главный новогодний концерт».
17.50 «Ноедине со всеми».
19.15 «Лучше всех!»
21.00 «Время».
21.20 «Старый Новый год на Первом».
00.35 Комедия «Добро пожаловать на борт».

ДОМАШНИЙ

- 04.30** «6 кадров». (16+).
05.05 Мелодрама «Вопреки здравому смыслу». (Россия - Украина). (16+).
06.25 X/f «Илья Муромец».
07.55 «Православная энциклопедия».
08.25 Д/ф «Василий Лановой. Есть такая профессия».
09.15 X/f «Барышня-крестьянка».
11.30 «События». (16+).
11.45 Детектив «Возвращение «Святого Луки».
13.35 Д/с «Один + Один».
14.30 «События». (16+).
14.45 X/f «Гражданка Катерина».
18.20 X/f «Не в деньгах счастье».
22.00 «События». (16+).
22.15 Т/с «Приговор. Американский скрип Япончика» (16+).
23.30 90-е. Ликвидация шайтанов». (16+).
03.10 Д/ф «Женщины со сверхспособностями».
03.20 «НашПотребНадзор». (16+).
04.05 Д/с «Прислуга». (16+).
01.50 X/f «Коммуналка».
03.25 Т/с «Шериф». (16+).
06.00 «Домашняя кухня». (16+).

ТВ-ЦЕНТР

- 05.05** «Вся правда». (16+).
05.35 «Марш-брюсок».
06.00 «АББГДейко».
06.25 X/f «Илья Муромец».
07.55 «Православная энциклопедия».
10.25 «Не факт!».
11.25 Д/с «Загадки века».
12.10 «Улика из прошлого».
13.00 Новости дня. (16+).<

2018-йисуз спортда къазанмишнавай агалкъунриз килигна, “Лезги газетдин” редакцияди лезгийрикай виридалайни хъсан 10 спортсмен яз хъянова:

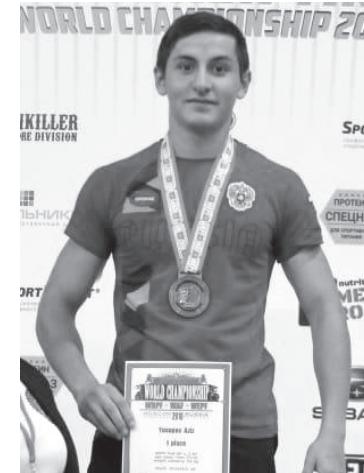
Гажи НАВРУЗОВ

Шамил РАМАЗАНОВ

Къариб АШУРАЛИЕВ

Азиз ЮСУПОВ

Карина ПАЛЧАЕВА

Аслан КЪУРБАНОВ

Даурен КУРУГЪЛИЕВ

Артур АЛИСКЕРОВ

Феликс ХАЛИБЕГОВ

Агъмед КЪУРБАНОВ

Сир туш, “Лезги газетдин” редакцияди спортда къазанмишнавай агалкъунриз килигна, лезгийрикай виридалайни хъсан не-тижаяр къазанмишнавай 10 спортсмен хъягъун адеддиз элкъвена гзаф йисар я. Шаз чи улькведин ва дульнядин жуъреба-жуъре пиплера чи ватандашри, спортдин еке кукшашар мұыттұғыруналди, чун шадарна. Винидихъ тіварар къунвай спортсмен-ри - иллаки. Абурукай чна гъиле-гъилди хабарарни муштулухар ганай. Яргъара, чаз хабар авачиз, чи халкъдин векилрикай спортдин виниз тир күкүшриз хаж хъян-вай спортсменар мадни аватла, талабзаша гележегда редакциядихъ галаз алакъа хүн, чипкай хабар гун. Чун и кардал ан-жак шад жеда. Лезги халкъдин тівар гъуң-дуыр дережайриз хажзавай вири къегъал-риз аферин, баркалла! Эхъ, ахътин къегъал рухвиярни рушар лезги гъар са райондин векилрин арада ава. Чна квелди дамахза-ва. Күн чи миллетдин къилин винизвал я...

Алатайди спортдин къилин дережадин акъажунар-Олимпиада, Исламиада, Европадин къугъунар къиле тухузтай 2018-йисуз түширтлани, дульнядин майданрал акъажунар, викельбур хжягъун патал баяс бер гзаф къиле фена. Ик!, чи ватандаш Гажи Наврузов Таиланддин меркез Бангкок шегъерда боксдай къиле фейд дульнядин чемпионатда (ярумчук финалда - Бразилиядай, финалдана Украинарад тир 5 сеферда дульнядин чемпионилин тівар къачунвай боксёр гъутарин харциз кутунади) 91 кг - дин заланвал авай спортсменрин арада къизилдин медалдиз лайихлу хъана.

31 - марта Москвада женигинин искуствойрин центрада гъам итимирин, гъамни дишегълийрин арада кекусин-кан каратэдай (кумитэ ва ката жуърейрай) Россиядин XIV чемпионат къиле фена. Къурагъа райондин Хпехрин хуърай тир, алай вахтунда Москвада яшамиш жезвай Рагъэкъечидай патан

единоборстворай секциядии тренер Шамил Рамазанов (80 кг) ина 1 - чка къуна.

2018-йисуз Калининграда азаддаказ къуршахар къунай ветеранрин арада XIX международный турнирда Къариб Ашуралиева 1-чка къуна. Идалайни гъейри, азаддаказ къуршахар къунай спортдин ветеран, къве сеферда дульнядин ва Европадин чемпионатрин гимишдин призёр тир чи ватандаси алатай йисан июлдиз Смоленск шеъвердин “Юбилейный” спортдин дворецда ветеранрин арада къиле фейд Россиядин ачук чемпионатдани 70 кг - дин заланвал авай спортсменрин арада къизилдин медаль къазанмишна. Гила ам 5 сеферда Россиядин чемпионилин тіварциз лайихлу хъана. Лугъун лазим я хы, лезги халкъдин векилар тир спортдин ветеранрин арада Къариб Ашуралиев ихтигин гъуңдуыр дережадиз хаж хъянвай сифте пагъливан я. Ингье чи жегъилриз хъсан чешне. Агадихъ галай жегъиль пагъливанрин агалкъунри а чешнедиз лайихлу рухвиярни рушар авайди тестикъарзана. Чак руғы кутазва. 2018 - йисан апрелдиз Къурагъын хуърай тир, алай вахтунда Дербентда ДГУдин филиалда көләзәвай Азиз Юсупова Москвада пауэрлифтингдай (къуватдин троеборье) къиле фейд Европадин чемпионатда къве номинациядай (штанга хжакъай) чемпионилин тівар къазанмишна. Октябрдиз спортдин жуъредай Москва-да къиле фейд дульнядин чемпионатдани чи ватандаш къве номинациядай 1 - чкайриз лайихлу хъана, дульнядин чемпионилин тівар къазанмишна.

Вичин ери-бине Ахцегъай тир Карина Палчаевадин устадвилини чун шадарна. Къезил атлетикадай РД-дин хъянавай командалик кваз Ахцегъай райондин 2 - нумрадин ДЮСШ-да вердишвилер (тренер - Абдурагъим Палчаев) къачувай ада 2001-2003-йисара дидедиз хъянвай рушарин

арада Россиядин къвенкъевичивал патал акъажунра, 100 метрдиз 50,18 секундда чу-куруналди, неинки 1 - чка къуна, гъакъа республикадин рекордни эцигна. Лугъун лазим я хы, и рекорд 1980-йисалай инхъ Цийи хъувунвачир. Идалайни гъейри, Карина и турнирда 200 метрдин мензилдиз чукурунайни тафаватлу хъана.

Алатай йисуз вичин агалкъунралди чун шадарай ксарин арада ери-бине Сулейман-Стальский райондин Алидхүрелай тир Аслан Къурбановни ава. Калужский областстин Медын шеъверда универсальный бягъсерай (лайт) Европадин чемпионатда ада къизилдин медаль къазанмишна. Гульгульай гъа ина къиле фейд дульнядин чемпионатдани чи ватандаш къизилдин медалдиз лайихлу хъана. Гила ада спортдин и жуъредай 4 сеферда дульнядин чемпионилин тівар къазанмишна. Ам гъакъини самбодай дульнядин Супер Кубокдин (2017 - йис) - сагъиб, дзюдодайни самбодай спортдин мастер я.

Пешекарри къейдзавайвал, азаддаказ къуршахар къунай гележег авай спортсменрикай сад Даурен Куругълиев я. Кесерлу хейлин акъажунра (Буйнакский райондин Буглен хуъре гъар йисуз РД-дин Халқындин Собранидин Председатель Х.Шихсаидован призар патал тухузтай турнир, Иван Ярыгинан Гран-При ...) гъалиб-вилер къазанмишна. 2018 - йисуз азаддаказ къуршахар къунай Московский областдин Одинцово шеъверда къиле фейд Россиядин чемпионатда ада 86 кг-дин заланвал авай спортсменрин арада инанмишвили 1-чка къуна.

2018-йисуз Россиядин чемпионилин тівар къазанмишай спортсменрин арада Докъузпара райондин ДЮСШ - дин какахъай женгерай тренер, жуъреба-жуъре акъажунрин гъалиби Артур Алискеровни ава. Ада Ленинградский областдин Колпино ше-

гъерда спортдин и жуъредай къиле фейи акъажунра 1-чка къуна.

Алатай йисуз залан атлетикадай Россиядин чемпионат Дондал алай Ростов шеъверда къиле фенай. Ана 69 кг-дал къеведалди заланвал авай спортсменрин арада Феликс Халибекова Россиядин чемпионилин тівар къазанмишна. Санлай къачурла, ада турнирда 305 (140 + 165) кг заланвал авай штанга хажна. Спортдин и жуъредай пешекарри адак еке умудар кутазва.

Са тімінгі вахт инлай виллик Түркиян Анталья шеъвердай чав шад хабар агақынай. Армрестингдай 4000-даладай виниз спортсменри чин гъилерин къуваттар алцумай дульнядин чемпионатда Россиядин хъянавай командадик кваз вичин ери-бине Сулейман-Стальский райондин Цийи Макъарилай тир Агъмед Къурбанова 75 кг-дин заланвал авай спортсменрин арада къизилдин медаль, Кубок ва сертификат къазанмишна. Ада вичихъ галаз бягъсиниз экъечай 4 спортсмендин гъилерни регьятдакас қланник кутуна. А.Къурбанова армрестингдай дульнядин чемпион, РФ-дин лайихлу тренер Малик Тагъирбекован гъилек вичин устадвал хажзала.

Спортдин гъи жуъре хъайлтлани, агалкъунара в гъалибител къазанмишиз регьят кар туш. Хъсан нетижаяр хъун патал спортсменри датана зегъмет чыгуна, гъар йикъян тренировкайра гъекъер авадарна, пешекар - тренеррин истемишунар къилиз акъудна қланзала. Гъурметту спортсменар, тренерар! “Лезги газетдин” редакциядин коллективидиз Цийи йисуз квехъ чандин мягъкем сағъвал, рикъин шадвал, спортдин мадни еке кукшашри хаж жедай къуватар артух хъана қланзала. Гъалибвериҳ - виликди!

Чин гъазурайди -
Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛЬ:

Дагъустан Республикадин информатизациядиин, алакъадин ва массовый коммуникацийрин министерство

367018, Махачкъала,
Насрутдинов пр., 1 "а"

КЬИЛИН РЕДАКТОР
М. И. ИБРАГИМОВ
Тел/Fax. (872-2) 65-00-60

E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

**КЬИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ**
М. А. АГЫМЕДОВ
65-13-55

ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Ш. Ш. ШИХМУРАДОВ
65-02-81

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГИМОВ
65-00-59

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САИДОВА
65-00-59

КУЛЬТУРАДИН
Д. Б. БЕЙБАЛАЕВ
65-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ
65-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
Р. С. РАМАЛДАНОВА
65-00-58

БУХГАЛТЕРИЯ
65-00-62

КАССА
65-00-58

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВА
ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Н. ВЕЛИБЕГОВА
НУМРАДИН РЕДАКТОР
Ш. ГАЖИМИРЗОЕВ

Газет йиси 52 сеферда акъатзана
Газет алакъадин, информационный технологийрин ва массовый коммуникацийрин хиле гузъчывал авунин рекъяй Федеральный къултульдин Дагъустан Республикада авай Управлениди 2016-йисан 12-декабрдиз регистрация авуна.

Регистрациядин нумра ПИ ТУ 05-00358
Макъалаяр редакцияди түкъпур хъйизва.
Макъалайиз рецензияр гузъвач ва абур элкъвена вахкувач. Редакциядин макъалайиз авторин фикирарад сад тахъун мумкин я.

**РЕДАКЦИЯДИН ВА
ИЗДАТЕЛДИН АДРЕС:**
367018, Махачкъала, Насрутдинов
проспект, 1 "а". Печатдин къвал

ГАЗЕТДИН ИНДЕКСАР:

Йисан - 63249

Зур йисан - 51313

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00

Чап ийиз ваххана - 18.00

Газет "Издательство" "Лотос"
ООО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкъала,
Пушкин къиче, б.

Тираж 7516

Гъ - И лишандик квай материалар
гъакъидих чапзавайбүр я.

124 - Икъван яшар хъянвайбуру къелрай
НАШИ РЕКВИЗИТИ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты
"Лезги газет"

УФК по РД
Отделение - НБ РД г. Махачкала

БИК - 048209001

ИНН - 0561051314/КПП - 057101001

Р/Сч - 40601810100001000001

Л/Сч - 20036 Ш60090

Мубаракрай!

Дербентда яшамиш жезвай къелетви – къалажухви хва, зэгъметдин ветеран, Дагъустан Республикадин агъалияр социальный рекъяй хуяни лайхлуд къултульчи

Жаруллагъ ШАЙДАЕВАЗ:

Марифат – мерд
къилих авай,
Мел-мехъерал тариф авай,
Чи риклерин сердер я вун,
Гъурметрин таж
лайх авай!

Хуруйн, къвалин
дестек хътиин,
Рахун – ширин, михек хътиин,
Гъакъ гъавая лугъузвой туш:
"Чидач маса Эркек ахътин!"
Яшамиш хъухъ халъдин
хва яз,
Суфра ачух, рикъ заха яз!..

Ваз, ви хизандиз, дустариз Шийн йис ва цийи
агалкъунар тебриказавай Мерд Али, адан хизанаар,
багърияр...

Метлеблу семинар

А.С.Гъажиева, Мегъарамдхурун райондин
методкабинетдин методист

Къизилгъульпер экъечнада,
Билбилдин шад ван хъайла.

Райондин олимпиадайрин гъаличийрин къватлалдин семинар и сеферда Ярагърин юкъван мектебда тешкилна. Адан программадик дидед чалай ва литературадай, математикадай ачу тарсар, лезги литературадин нурлу гъед тир Етим Эминан юбилейдиз бахшнавай шад мърекат, гъвечи классринг аялрин къулер ва пишкешар гунквай.

Сефият Абдулгъалимовнади 4-классса математикадай "Хурайла ва къхена гысадбунар" темадай ачу тарс тухвана, атанвай мугъманар шадарна.

Гъульбъунлай Мегъарамдхурун 2-нумрадин мектебдин гъвечи классринг муаллим Манафова Людмила Рамазановнади вичин къвалахдин тежрибадай (слайдар къалуриз) "Гъвечи классринг аялрин къульнар" темадай доклад авуна.

Лезги чалан ва литературадин муаллим, конкурсдин гъаличий Жаруллаева Магъият Гъадисовнади Ярагърин хурият ширирап теснифай къарыкай, абурун эсеррикай менфят къачуна, "Ярагърин шириратдин ким" тівар ала тухвай ачу тарсунни атанвай мугъманар гъйранарна. Аялри лап ашкъидалди хуряй акъатай машгъур къарыкай менфят къачуна, "Ярагърин шириратдин ким" тівар ала тухвай ачу тарсунни атанвай мугъманар гъйранарна.

М. Гъадисовнади тарсунна компьютердикай, интерактивный доскадикай менфят къачуна, эсеррикай авторрикай слайдар къалурна, абурун умъурьдарда эсеррай "Низ гъаф чида?" къугъун тухвана. Эхирдай хайи хурьукай фильм къалурна. Тарс муаллимди вичи теснифнавай "Зи хайи хуър" ширирап къалурда ақылтарна.

Гъа и мектебдин гъвечи классринг муаллим Сейфединова Муслимат Муртузалиевнади 3-классдин аялар галас гъазурнавай къульбуналди мърекат ақылтарна.

Семинар элкъвей столдалди давамарна. Гъурметту Ярагърин мектебдин коллектив, квехъ цийи дараматда къвалихадай сагъвал хуррай, квехъ мадни еке агалкъунар хуррай!

Гъа и мектебдин гъвечи классринг муаллим Гъажиева

Лезги литературадин 2019-йисан календарь

Стал Сулейман (1869-1937) – 150 йис.
Шихалиев Сейфедин (1899 – 1952) – 120 йис.
Багъишиев Багъиши (1929 – 2013) – 90 йис.
Гъажиев Межид (1929 – 1985) – 90 йис.
Рамазанов Къадир (1929 – 1998) – 90 йис.
Салимов Байрам (1929 – 2014) – 90 йис.
Агъмедханов Тажидин (1939 – 2005) – 80 йис.
Велибеков Рамазан (1939) – 80 йис.
Гъусейнов Омар (1939) – 80 йис.
Ашургъаев Абдулгъаев (1949) – 70 йис.
Беделов Фейруз (1949) – 70 йис.
Гъасанов Загъидин (1949 – 1982) – 70 йис.
Салманов Мирзимет (1949) – 70 йис.
Эфендиев Магъмуд (1949 – 2013) – 70 йис.
Ильясов Гъажиэфенди (1959) – 60 йис.
Мирзебегов Азиз (1959) – 60 йис.

Нариман Къарибов

Сифте жив

Жив къвазва къе, йисан сифте,
Акъ жезва хъи, къуд тучи ерли:
Элкъвэз-элкъвэз пилтейриз.
Жив гагъ къваз, гагъ цразва.
Шад аялар десте-десте
Муркъуцрай къвахъиз тили,
Экъечнава куичайриз.

...Накъ рагъ аяй, къе къвазважив,
Къваза чили къаймахдай.
Тама ама ини, кицик,
Пеш алама къвахъдал.

Зунни ава вереевриз,
Теснифиз икъ цийи чал.
Инсаф авай къуд я жееди,
Хъзвай рикълин чимивал.

Камал. Менфят. Ибред

Лезги афоризмаяр

Дуныядин халъкари, тъя

жергейд яз лезгийрини, машгъур къарин: камалэгълийрин, писатеррин, шаирин, алимирин, рэйберрин камалгу келимайрикай, афоризмайрикай менфят къачузва. Амма чна чи лезги писатеррин эсерра дуьшуш жезвай камаллу, менфятлу, насыгъатлу, маракълу келимайриз-афоризмайриз саки фикир гузвач. Са мус ятлани, са ни ятлани къхей дерин манадин гафар, вахтар алатаила, афоризмайриз элкъвэзва. Са шакни алачиз, чеб арадал гъайи девирдилай аслу тушиз, ахътин гъар са келимадин метлеб са девирдани квахъдак.

Лезги афоризмайрикай менфят тарсунни атанвай мугъманар гъйранарна. Аялри лап ашкъидалди хуряй акъатай машгъур къарыкай менфят къачуна, "Ярагърин шириратдин ким" тівар ала тухвай ачу тарсунни атанвай мугъманар гъйранарна.

Семинар элкъвей столдалди давамарна. Гъа и мектебдин гъвечи классринг муаллим Гъажиева

Гъалат! садра, къехуын жеда гъамиша".

(Мурсал АЛПАН).

"Кыле бажарағыдай магърум тир инсанар авай культурадин макъана бажарагъуль инсаныз чка авайди туш".

(Азиз МИРЗЕБЕГОВ).

"Инсан илимлуди хъуниз ктабди рехъ ачухзава".

(Тажидин АГЪМЕДХАНОВ).

"Гъилевайди тилимил ақааз, масадан шей мийир тараши".

(Етим ЭМИН).

"Яхъул йисуз ичин цүк ахъяй тарци яхъулурни сад лагъай ийисуз мулдин цүквөр гъидач".

(Агад АГЪАЕВ).

"Чин чур мийир, эй бейниван, Чирна раҳух тахсир жуван".

(Хъуръут ГАГЫР).

"Дустарин тариф авун къулухъ тур вуна,

Гъахъ гъиле яхъ, гъадахъ далу акала".

(Мазали АЛИ).

"Датлана вирт къвамла жуван Ватандиз,

Ваз вирт гузвай цүквөр пузмиш тавуна".

(Шихнесир КъАФЛАНОВ).

Къватлайди – Куругъли КъАЛАЖУХВИ

Тукъпур хъувун

"Лезги газетдин" 2016-йисан 10-ноябрдин 45-нумрадиз Докъузлара райондин Авадан хуъре яшамиш жезвай РД-дин жегъилрин лайхлуд насыгъатчи Дадаш Дадашевакай къхъенвай Нариман Къарибован макъала акъатнавай. Ана авторди, ягъалимиш хъана, Д. Дадашев Авадан хуърун администрациядин къиль тир девирда са шумуд куҷчеда чиргъ тұна къланзайвай чқадал къир цана лагъана къхъенва.

Чна Дадаш Дадашевавай багъишламишун талабзава.